

2

Äänestäjien sosiodemografinen profiili sekä arvot ehdokasvalintojen taustalla

Aino Tiihonen, Sami Borg & Veikko Isotalo

Johdanto

Vaalitutkimukset sekä Suomessa että kansainvälisesti ovat osoittaneet, että äänestäjien arvojen ja asenteiden merkitys yksittäisten äänestyspäätösten taustalla on kasvanut tällä vuosituhanella (esim. Borg 2020; Borg ym. 2020; Norris & Inglehart 2019). Erityisesti arvo- ja asenneorientaatioiden on havaittu vaikuttavan äänestäjien puoluevalintoihin (esim. Inglehart 1997; Kitschelt & Rehm 2014; Knutsen 2018; Isotalo ym. 2020; Söderlund 2024). Vaikka presidentinvaaleissa äänestyspäätös kohdistuu puoluevalinnan sijasta ehdokasvalintaan, on aiemman tutkimuskirjallisuuden perusteella perusteltua olettaa, että äänestäjien arvot ja asenteet vaikuttivat heidän äänestyspäätöksiinsä myös talvella 2024 käydyissä Suomen presidentinvaaleissa.

Presidentinvaalit 2024 -kyselyaineiston mukaan vuoden 2024 presidentinvaaleissa keskimäärin noin kolme neljästä (77 %) äänestäjästä koki, että ehdokkaan edustamat arvot vaikuttivat ratkaisevasti tai melko paljon heidän äänestyspäätökseensä. Vastaava osuus vuoden 2018 presidentinvaaleissa oli hieman korkeampi, 81 prosenttia (Borg ym. 2018; ks. myös Kujanen 2020, 46). Ainoastaan ehdokkaan kyvykkyys ja asiantuntemus ulkopoliitikassa arvioitiin merkittävämmäksi tekijäksi äänestyspä-

töksen taustalla vuoden 2024 presidentinvaaleissa verrattuna vuoteen 2018. Vuoden 2024 vaaleissa neljä viidestä äänestäjästä (83 %) koki tämän vaikuttaneen ratkaisevasti tai melko paljon heidän ehdokasvalintaansa.

Poliittiset arvot ja asenteet sekä arvoulottuvuudet kytkeytyvät poliittisiin jakolinjoihin, jotka ovat käytetyimpiä viitekehyksiä äänestyskäyttäytymisen selittämisessä. Poliittisilla jakolinjoilla (*engl. cleavage*) tarkoitetaan eri yhteiskuntaryhmien tunnistetusti vastakkaisista intresseistä nousevia ulottuvuuksia, jotka jäsentävät äänestäjien ja puolueiden välisiä suhteita, ja jotka ovat yleensä myös institutionalisoituneet jollakin tavoin (Lipset & Rokkan 1967; Bartolini & Mair 1990 sekä Knutsen & Scarborough 1995).

Yhteiskuntien luokkajakoon nojaava jakolinja on länsimaaisissa demokratioissa ollut tyypillisesti keskeisin ja se on määrittänyt pitkälti myös muiden jakolinjojen rakentumista (Knutsen 2018). Suomen poliittisessa järjestelmässä keskeisiksi poliittisiksi jakolinjoiksi on perinteisesti erotettu puoluejärjestelmän vasemmisto-oikeisto-ulottuvuuteen liittyvä luokkajako, kaupunki-maaseutu-jako sekä etenkin ruotsin kielen asemaan perustuva kielijakolinja (Paloheimo & Sundberg 2005).

Yhteiskunnan taloudellinen, ammatillinen ja väestöllinen rakennemuutos on muovannut perinteistä jakolinjarakennetta Suomessa, kuten muissakin länsimaissa (Westinen 2015; Westinen ym. 2016; Borg ym. 2020). Keskeisin osa tätä muutosta on ollut sosiokulttuurisen jakolinjan merkityksen korostuminen. Ilmiö on ollut havaittavissa monissa länsimaissa jo 1970-luvulta lähtien, jolloin postmaterialistiset arvot alkoivat yleistyä "hiljaisen vallankumouksen" myötä (Inglehart 1970; 1977). Tämä arvomuutos toi politiikan asialistalle uudenlaisia kysymyksiä vähemmistöjen oikeuksista, ympäristönsuojelusta ja maahanmuutosta (Norris & Inglehart 2019).

2000-luvulla sosiokulttuuriset teemat ovat vankistaneet asemaansa politiikan asialistalla, osittain oikeistopopulismin ja arvokonservatismin nousun seurauksena (esim. Ignazi 1992; Polk ym. 2017). Vaikka sosiokulttuurisen jakolinjan vahvistumisen on usein nähty heikentävän perinteistä sosioekonomista vasemmisto-oikeisto-jakolinjaa, viimeaikaiset tutkimukset ovat antaneet tästä jokseenkin päinvastaisiakin viitteitä (Kestilä-Kekkonen ym. 2024; Borg ym. 2020; Wass & Kauppinen 2024). Esimerkiksi kevään 2023 eduskuntavaalikeskustelut ja -kampanjat herättivät sosioekonomisen vasemmisto-oikeisto-linjan vahvasti eloon. Lisäksi affektiivisen eli tunnepitoisen polarisaation kasvu näyttää olevan yhteydessä sekä vasemmisto-oikeisto-linjaan että sosiokulttuuriseen jakolinjaan (Kawecki & Kekkonen 2024).

Yhteiskuntaryhmien erot sijoittumisessa poliittisille jakolinjoille ovat jo pitkään kiinnostaneet tutkijoita. Yleensä ottaen sosiodemografisten tekijöiden suoran yhteyden puoluevalintoihin on nähty ohentuneen. Silti kansainvälinen tutkimus on jo varsin varhain osoittanut, että erityisesti sukupuolten välillä piilee suuriakin eroja poliittisissa arvo-orientaatioissa (Lipset 1981; Randall 1987; Norris 2003). Tällaisissa tutkimuksissa on tarkasteltu sukupuolten välisiä eroja puoluevalintojen näkökulmasta. Tulosten mukaan naiset ovat 2000-luvulla asteittain siirtyneet yhä vahvemmin vihervasemmistolaisten puolueiden taakse. Tätä liikehdintää nimitetään

vaalitutkimuksessa *moderniksi sukupuolikuiluksi*. Naisten vasemmistolaistumisen taustalta on havaittu naisten miehiä voimakkaampi taipumus siirtyä kannattamaan postmoderneja ja liberaaleja arvoja, mikä on yhteydessä perinteisten sukupuoliroolien heikentymiseen länsimaissa 1980-luvulta lähtien (Norris & Inglehart 2019; van der Brug & van Spanje 2009). Kansainvälisestä tutkimustrendistä hieman poiketen Suomessa sukupuolten väliset erot puoluevalinnoissa ja yhtä lailla poliittisissa arvo-orientaatioissa ovat olleet lähes olemattomia aina 2010-luvulle saakka. Viime vuosikymmenellä naisten ja miesten erot etenkin suhtautumisessa sosiokulttuuriin asiakysymyksiin alkoivat kasvaa (Westinen 2015; Westinen & Kestilä-Kekkonen 2015).

Tuoreimpien tutkimuslöydösten mukaan moderni sukupuolikuilu miesten ja naisten välillä on edelleen kasvanut, ja kevään 2023 eduskuntavaaleissa sekä nuoret että keski-ikäiset naiset asettautuivat vihervasemmistolaisen blokin kannattajiksi, kun samanikäiset miehet antoivat suuressa määrin tukensa kokoomukselle ja perussuomalaisille. Toisaalta keskimääräiset erot miesten ja naisten vasemmisto-oi-keisto-orientaatiossa ovat verrattain pieniä (Isotalo ym. 2024, 260).

Sukupuolen ohella ikä vaikuttaa tutkitusti eri tavoin ja jopa merkittävästi poliittisiin arvo-orientaatioihin. Käsittelemme nyt asiaa lähinnä sukupolvinäkökulmasta. Poliittisten arvojen ja asenteiden tiedetään periytyvän voimakkaasti lapsilta vanhemmille (esim. Jennings & Niemi 1981; Verba ym. 1995; Gidengil ym. 2016). Tutkijat ovat korostaneet niin kutsuttuja formatiivisia vuosia, joiden aikana koetut avainkokemukset vaikuttavat vahvasti ja melko pysyvästi kunkin sukupolven arvojen ja asenteiden muovautumiseen (Delli Carpini 1986; Neundorf & Smets 2017). Yleisesti sukupolvien ja eri ikäryhmien osalta tutkimuksissa on havaittu, että mitä nuoremista ikäryhmistä tai sukupolvista on kyse, sitä liberaalimpia he ovat arvo-orientaatioiltaan verrattuna vanhempiin ikäryhmiin tai sukupolviin (Tilley 2005). Tutkimukset suomalaisesta äänestäjäkunnasta ovat osoittaneet, että nuoremmille ikäryhmille on 2000-luvulla ollut tavanomaisempaa äänestää vihreitä ja perussuomalaisia, kun taas vanhemmille ikäryhmille perinteisten suurten puolueiden – SDP:n, kokoomuksen ja keskustan – äänestäminen on ollut tyypillisempää (Westinen 2015; Suuronen ym. 2020, 264).

Sukupuolen ja iän lisäksi myös koulutustaso sekä ammatti vaikuttavat siihen, millaisiksi yksilöiden poliittiset arvo-orientaatiot muovautuvat, etenkin siksi, että molemmat taustatekijät ovat selkeästi yhteydessä yksilöiden sosioekonomiseen asemaan. Perinteinen luokkajako on piirtynyt Suomessa niin, että matalasti koulutetut työntekijät ovat kannattaneet sosioekonomista tasa-arvoa ja äänestäneet aiemmin yleensä joko SDP:tä tai vasemmistoliittoa. Vastaavasti korkeasti koulutetut ylemmät toimihenkilöt ja johtavassa asemassa työskentelevät ovat kannattaneet muita enemmän vahvaa markkinataloutta, suhtautuneet kriittisemmin sosioekonomiseen tasa-arvoon ja äänestäneet suuressa määrin kokoomusta (Pesonen ym. 1993; Paloheimo 2008 ja Westinen 2011).

Perinteinen luokkajako on kuitenkin heikentynyt 2000-luvulla. Heikentymisen taustalla on yhteiskunnan elinkeino- ja ammattirakenteen muutos, ja samaan aikaan

sen kanssa tapahtunut sosiokulttuuristen teemojen nousu. Tutkijat ovat esittäneet, että vahvasti globalisaatiokehityksen synnyttämälle sosiokulttuuriselle jakolinjalle ominaiset politiikan asiakysymykset, kuten maahanmuutto, vähemmistöjen oikeudet sekä ilmastokysymykset, ovat tulleet lähelle kaikkien äänestäjien arkielämää. Tässä kehityskulussa työntekijät on tavanomaisesti nähty globalisaation häviäjinä, mikä on saanut heidät painottamaan puoluevalinnoissaan yhä voimakkaammin sosioekonomisten asiakysymysten sijaan tai rinnalla sosiokulttuurisia asiakysymyksiä (Kriesi ym. 2006). Myös Suomessa tämä trendi on havaittu ammattiryhmistä työntekijöissä, jotka ovat etenkin 2010-luvulla muuttuneet sosiokulttuuriselta orientaatioltaan konservatiivisemmiksi (Westinen 2015; Tiuhonen 2022).

Tämä luku rakentuu pääosin kahdesta ehdokasvalintaa koskevasta tarkastelusta. Ensimmäinen koskee vuoden 2024 presidentinvaalien ehdokkaiden äänestäjien sosiodemografista profiilia ja toinen äänestäjien arvo- ja asenneorientaatioita ehdokasvalinnan mukaan. Luvussa esitetyt tilastoanalyysit perustuvat arvo- ja asenneorientaatioiden osalta sosioekonomiseen vasemmisto-oikeisto- ja sosiokulttuuriseen GAL-TAN-jakolinjaan, joista muodostetaan kaksiulotteinen arvokarttakuvio havainnollistamaan tuloksia visuaalisesti.

Tätä ennen otamme kuitenkin yhden askeleen taaksepäin ja tarkastelemme eri väestöryhmien arvo- ja asenneorientaatioita. Toisin sanoen olemme kiinnostuneita siitä, miten eri-ikäiset mies- ja naisäänestäjät, eri koulutustason omaavat äänestäjät, eri ammattiryhmät ja eri puoluekannan omaavat äänestäjät sijoittuvat sosioekonomiselle vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudelle ja sosiokulttuuriselle GAL-TAN-ulottuvuudelle. Tämän jälkeen siirrymme tarkastelemaan ehdokkaiden äänestäjien sosiodemografista profiilia, minkä jälkeen keskitymme analysoimaan äänestäjien arvo- ja asenneorientaatioiden vaikutusta ehdokasvalintaan sekä presidentinvaalin ensimmäisellä että toisella kierroksella. Luvun loppupuolella vertaamme eri väestöryhmiin kuuluvien äänestäjien sijoittumista arvoulottuvuuksille ehdokkaiden sijoittumiseen. Ehdokkaiden sijoittumista koskevat tiedot ovat peräisin median tuottamista vaalikoneaineistoista.

Väestöryhmien arvot ja asenteet

Tässä osiossa tarkastelemme väestöryhmien sosioekonomista vasemmisto-oikeisto- sekä sosiokulttuurista GAL-TAN-orientaatioita. Rakennamme näistä kahdesta ulottuvuudesta monissa aikaisemmissakin tutkimuksissa hyödynnetyn arvokartan, jossa vasemmisto-oikeisto-ulottuvuus muodostaa nelikentän vaaka-akselin ja sosiokulttuurinen GAL-TAN-ulottuvuus pystyakselin. Mittarimme perustuvat operationalisointeihin, jotka on muodostettu Presidentinvaalit 2024 -kyselyaineistossa esitettyjen, Suomen tulevaisuuden suuntaa koskevien väittämien pohjalta. Molempien ulottuvuuksien operationalisointi on identtinen vuoden 2023 Eduskuntavaalitutkimuksessa käytetyn operationalisoinnin kanssa (ks. Isotalo & Rapeli 2024, 314–

324). GAL-TAN-ulottuvuus niputtaa yhteen monia sosiokulttuurisia asiakysymyksiä maahanmuutosta ilmastonmuutokseen ja sosiaaliin identiteetteihin. Empiirisissä tutkimuksissa äänestäjäkunnan sosiokulttuurisia asenteita tarkastellaan usein niin kutsutulla GAL-TAN-mittarilla (ks. esim. Hooghe ym. 2002 ja Isotalo ym. 2020)¹.

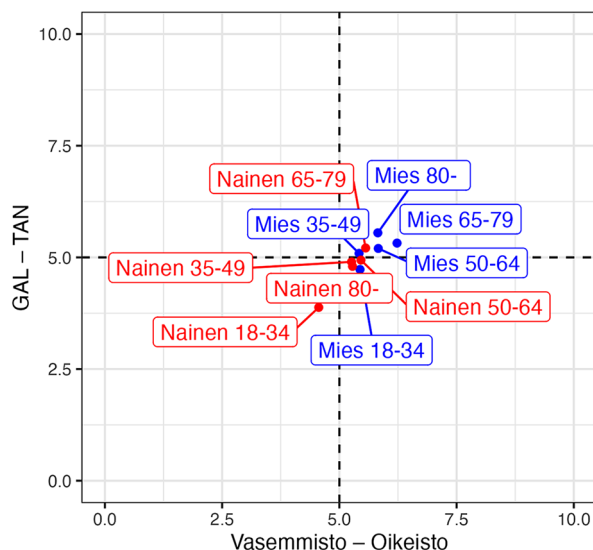
Vasemmisto-oikeisto-sijoittumista mittaava summamuuttuja koostuu neljästä Suomen taloutta koskevasta väittämästä: "Seuraavassa on lueteltu eräitä ehdotuksia koskien Suomen tulevaisuuden suuntaa. Mitä mieltä olet näistä ehdotuksista? Suomi, jossa... 1) on pienempi julkinen sektori, 2) ...on alhaisempi verotus, vaikka se heikentäisi julkisia palveluita, 3) ...hyvinvointivaltiota ylläpidetään tarvittaessa velkarakahalla ja 4) ...valtio sääntelee nykyistä voimakkaammin vapaiden markkinoiden toimintaa. Väittämiin on vastattu asteikolla 0–10, jossa 0 tarkoittaa "erittäin huono ehdotus", 5 "ei hyvä eikä huono ehdotus" ja 10 "erittäin hyvä ehdotus". Ennen summamuuttujan laskemista väittämät on käännetty samansuuntaisiksi uudelleen koodaamalla kaikki niin, että mittarin 0–10 asteikolla 0 indikoi erittäin vasemmistolaista sosioekonomista orientaatiota ja 10 erittäin oikeistolaista sosioekonomista orientaatiota. Summamuuttujan sisäistä reliabiliteettia on tarkasteltu Cronbachin alfalla, joka oli vasemmisto-oikeisto-ulottuvuutta mittaavalle summamuuttujalle 0,628.

Sosiokulttuuriselle ulottuvuudelle sijoittumista mittaava GAL-TAN-summamuuttuja on muodostettu kaikkiaan kuudesta saman patteriston väittämästä, jotka ovat: Suomi, jossa... 1) ...maahanmuutto on laajamittaisempaa, 2) ...panostetaan huomattavasti nykyistä enemmän ilmastonmuutoksen torjuntaan, 3) ...vahvistetaan sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia, 4) ...on enemmän lakia ja järjestystä, 5) ...kristilliset arvot ovat suuremmassa roolissa ja 6) Euroopan unioniin vähemmän sitoutunut Suomi. GAL-TAN-muuttujan kaikki väittämät puolestaan käännettiin uudelleen koodaamalla niin, että 0 tarkoittaa erittäin liberaalia sosiokulttuurista orientaatiota ja 10 vastaavasti erittäin konservatiivista sosiokulttuurista orientaatiota. GAL-TAN-summamuuttujan Cronbachin alfaksi saatiin 0,724.

Ikä ja sukupuoli

Aloitamme arvokartta-analyysin tarkastelemalla, miten sijoittuminen vasemmisto-oikeisto- ja GAL-TAN-ulottuvuuksille vaihtelee sukupuolen ja iän mukaan. Perinteisesti suomalaisessa aikuisväestössä ei ole havaittu kovinkaan merkittäviä eroja vasemmisto-oikeisto-orientaatioissa sukupuolen ja iän suhteen, eivätkä tuloksemmme ole tässä suhteessa poikkeus.

¹ GAL viittaa englannin kielen sanoihin: "Green, Alternative, Libertarian" ja TAN vastaavasti tulee sanoista: "Traditional, Authoritarian, Nationalist". Näillä kuvataan poliittisen jakolinjan ääripäitä, jossa vastakain ovat viherliberaalit arvot kansalliskonservatiivisten ja autoritaaristen arvojen kanssa.

Kuvio 2.1 Sijoittuminen sosioekonomiselle vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudelle ja sosiokulttuuriselle GAL-TAN-ulottuvuudelle iän ja sukupuolen mukaan.

Lähde: Presidentinvaalit 2024 -kyselytutkimusaineisto (Kujanen & Raunio 2025).

Toisaalta tuore Eduskuntavaalitutkimus vuodelta 2023 on kuitenkin antanut viitteitä sosioekonomisen orientaation osalta siitä, että etenkin 1980-luvulla tai myöhemmin syntyneet miehet ovat muuttuneet 2020-luvulla oikeistolaisemmiksi ja vastaavasti naiset vasemmistolaisemmiksi (Isotalo ym. 2024). Naisten vasemmistolaisuus havaitaan tämänkin luvun tarkasteluissa, mutta nuorten miesten selvää, muista ikä- ja sukupoliryhmistä erottuvaa oikeistolaisuutta ei ole havaittavissa käytetyillä mittareilla. Kuviosta 2.1 nähdään, että 18–34-vuotiaat naiset ovat vasemmisto-oikeisto-orientaatioltaan eniten vasemmalla. Ylipäänsä naiset erottuvat miehiä hieman keskimääräistä vasemmistolaisemmalla orientaatiolla. Oikeistolaisin orientaatio on 65–79-vuotiailla miehillä.

Kun tarkastellaan sosiokulttuurista suuntautumista, 18–34-vuotiailla naisilla on selkeästi liberaalein sosiokulttuurinen orientaatio. Heidän erottumisensa sosiokulttuuriselta orientaatioltaan on merkittävä sekä kaikenikäisistä miehistä että naisista. Naiset ovat kaikissa ikäryhmissä sosiokulttuuriselta orientaatioltaan jonkin verran miehiä liberaalimpia, mutta 18–34-vuotiaat naiset ovat huomattavasti liberaalimpia sekä suhteessa muun ikäisiin naisiin että suhteessa samanikäisiin miehiin. Miehistä vanhimmat ikäryhmät ovat sosiokulttuuriselta orientaatioltaan konservatiivisimpia.

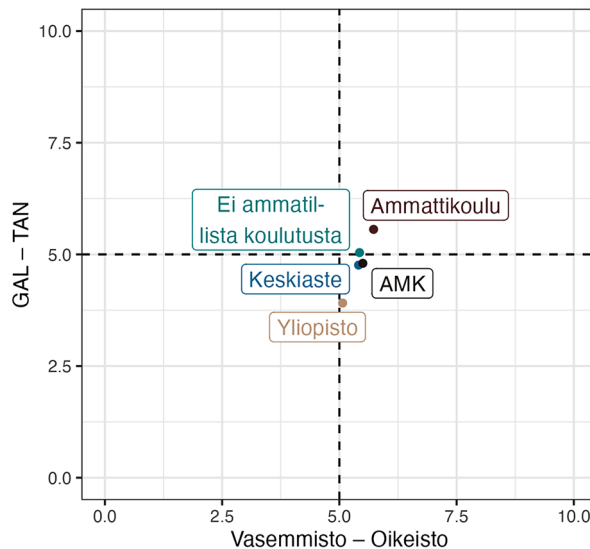
Tuloksemme ovat linjassa aikaisempien tutkimusten kanssa, jotka ovat havainneet edellä kuvatun modernin sukupolikuilun (Westinen 2015; Westinen ym. 2016 & Isotalo ym. 2024). Miehet ovat sekä oikeistolaisempia että konservatiivisempia kuin naiset. Suomessa tämä kuilu on viime vuosina jyrkentynyt. Tuore Nuorisotutkimus suomalaisista alle 35-vuotiaista nuorista on osoittanut, että tämä niin kutsut-

tu ideologinen kuilu naisten ja miesten välillä on etenkin nuoremmissa ikäluokissa kasvanut (Tervo-Niemelä & Porkka 2023).

Koulutustaso

Aikaisemmissa tutkimuksissa on osoitettu, että koulutustaso vaikuttaa merkittävästi yksilön poliittisiin näkemyksiin, kuten puoluekantaan ja poliittiseen arvomaailmaan (Paloheimo 2008; Stubager 2009; Westinen 2015). Tutkimus on myös osoittanut, että vaikka korkeasti koulutetut ovat monessa suhteessa homogeeninen joukko, on eri alojen korkeasti koulutettujen välillä suuriakin eroja arvoissa ja asenteissa sekä puoluevalinnoissa (Avonius ym. 2016). Koulutustason nousu on nähty yhdeksi keskeiseksi syyksi liberaalin sosiokulttuurisen orientaation yleistymiselle, ja osa tutkijoista on esittänyt sosiokulttuurisen ulottuvuuden mukailevan voimakkaasti koulutustasoista johtuvia eroja (Van de Werfhorst & De Graaf 2004). Korkeakoulutuksen on ajateltu korostavan individualistisia arvoja, avoimuutta, ennakkoluulottomuutta ja solidaarisuutta, mitä on käytetty selittämään korkeasti koulutettujen keskimääräistä liberaalimpaa sosiokulttuurista orientaatiota (emt.; Knutsen 2004).

Koulutustason yhteys sosioekonomiseen vasemmisto-oikeisto-orientaatioon on sen sijaan heikompi, vaikka joissakin vanhemmissa tutkimuksissa on havaittu yliopisto-opiskelijat muita väestöryhmiä hieman vasemmistolaisemmiksi (esim. Suhonen 1975). Tutkimus antanut tästä viitteitä vielä 2010-luvullakin (Westinen ym. 2016), mutta koulutustasoa merkittävämmän äänestäjien poliittisia arvo-orientaatioita ovat ohjanneet heidän ammattinsa (Westinen 2015).

Kuvio 2.2 Sijoittuminen sosioekonomiselle vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudelle ja sosiokulttuuriselle GAL-TAN-ulottuvuudelle koulutustason mukaan.

Lähde: Presidentinvaalit 2024 -kyselytutkimusaineisto (Kujanen & Raunio 2025).

Lukumme arvokarttakuvio (kuvio 2.2) osoittaa, että eritasoisesti koulutetut² äänioikeutetut eroavat toisistaan jonkin verran vasemmisto-oikeisto-orientaatioiltaan. Aikaisemman tutkimuskirjallisuuden perusteella odotetusti yliopistokoulutuksen suorittaneilla on keskimäärin vasemmistolaisin sosioekonominen orientaatio ja ammattikoulun suorittaneilla on oikeistolaisin orientaatio. Kiinnostavasti yliopistokoulutuksen suorittaneissa keskihajonnat ovat myös selkeästi suurimpia, mikä viittaa siihen, että vastaajien välillä on ollut suurempaa vaihtelua vasemmisto-oikeisto-kysymyksissä (ks. Liitteet). Erot eri koulutusryhmien välillä ovat kuitenkin hyvin pieniä.

Sen sijaan sosiokulttuurisella GAL-TAN-ulottuvuudella erot eritasoisen koulutuksen suorittaneiden välillä ovat suurempia, kuten aiemman tutkimuskirjallisuuden pohjalta saatoimme odottaa. Tämänkin arvoulottuvuuden osalta yliopistokoulutuksen suorittaneet ja ammattikoulun suorittaneet asettuvat ääripäiksi: yliopistokoulutetut ovat orientaatioiltaan liberaaleimpia ja ammattikoulun käyneet konservatiivisimpia.

Puoluevalinta

Poliittisten arvo- ja asenneorientaatioiden yhteys puoluevalintaan on tutkitusti kiistaton (esim. Knutsen & Kumlin 2005 Paloheimo 2005; Westinen 2015; Knutsen 2018). Lisäksi arvoulottuvuuksista syntyneet vastakkainasettelut raamittavat oleellisesti myös suomalaista puoluekenttää. Tästä syystä on tärkeää tarkastella väestöryhmien arvo- ja asenneorientaatioita myös heidän puoluevalintansa mukaan.

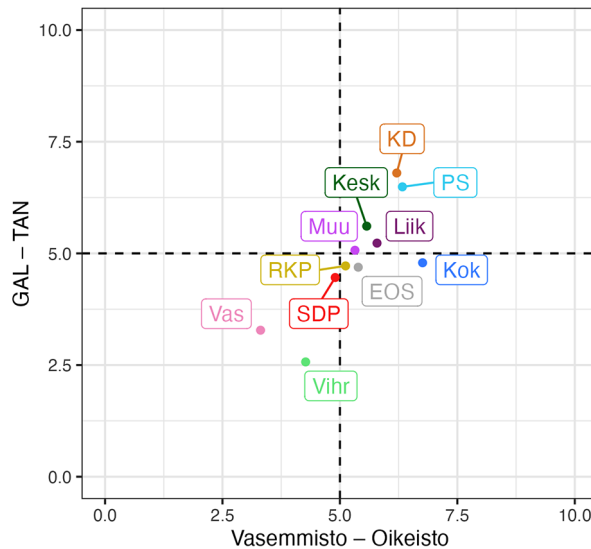
Vasemmisto-oikeisto-ulottuvuus on ollut keskeisin suomalaisia puolueita eri leireihin jakanut ulottuvuus ja tämä vastakkainasettelu on luonnollisesti näkynyt puolueiden kannattajissa (Mickelsson 2021; Karvonen 2014; Paloheimo 2008). Tutkimukset ovat osoittaneet, että puolueiden kannattajakunnissa on tapahtunut arvosiirtymiä 2000-luvun aikana. Tästä syystä ideologinen polarisaatio on viime vuosina voimistunut (Isotalo ym. 2020; Isotalo & Rapeli 2024). Eduskuntapuolueista kokoomuksen kannattajat ovat vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudella sijoittuneet kannattajiensa vasemmisto-oikeisto-itsesijoituksen perusteella ulottuvuuden oikeistolaisimpaan päähän. Myös RKP, keskusta, KD ja perussuomalaiset sijoittuvat samalla mittarilla ulottuvuuden oikeistolaiseen puoliskoon. Merkittävin muutos 2000-luvulla on tapahtunut perussuomalaisten kannattajissa, jotka ovat liikkuneet oikeistolaisemmiksi. Myös ulottuvuuden vasemmalla puolella on tapahtunut SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajien osalta liikehdintää. Sekä vihreiden että vasemmistoliiton kannattajat ovat siirtyneet enemmän vasemmalle, vasemmistoliiton kannattajat vihreiden kannattajia vielä enemmän (Isotalo ym. 2020).

Sosiokulttuurisella GAL-TAN-ulottuvuudella eri puolueiden kannattajat ovat liikkuneet 2000-luvulla kauemmaksi toisistaan. Eniten konservatiivisten arvojen päätyä kohti ovat liikkuneet perussuomalaisten kannattajat. Konservatiiviselle (TAN)

² Koulutustaso on operationalisoitu kysymyksellä: "Mikä on korkein suorittamasi koulutusaste tai tutkinto?"

puolelle ulottuvuudella sijoittuvat myös KD:n kannattajat. Keskustan, RKP:n ja kokoomuksen kannattajien sosiokulttuuriset orientaatiot sijoittuvat GAL-TAN-ulottuvuuden keskivaiheille. Sen sijaan arvoliberaalimpaan (GAL) suuntaan ovat 2000-luvulla liikkuneet erityisesti vasemmistoliiton kannattajat ja hieman myös vihreiden kannattajat, jotka molemmat erottuvat muiden puolueiden kannattajista selvästi arvoliberaalimmalla orientaatiollaan. SDP:n kannattajat ovat aikaisemmissa tarkasteluissa sijoittuneet myös lähelle ulottuvuuden keskikohtaa, sijoittuen kuitenkin keskimäärin aina hieman enemmän arvoliberaalille puolelle (Isotalo ym. 2020).

Kuvio 2.3 havainnollistaa presidentinvaalien äänestäjien sijoittumisen arvoulottuvuuksille heidän puoluevalintansa mukaan. Kokoomuksen kannattajat erottuvat keskimäärin oikeistolaisimpina vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudella. Myös perussuomalaisten ja KD:n kannattajat ovat kallellaan oikeistolaisten sosioekonomisten arvojen suuntaan. Keskivaiheille sosioekonomisella ulottuvuudella sijoittuvat SDP:n, keskustan ja RKP:n kannattajat. Vihreiden kannattajat ovat selvästi keskikohdasta vasemmalla ja vasemmistoliiton kannattajilla on kaikista selvimmin vasemmistolainen sosioekonominen orientaatio.

Kuvio 2.3 Sijoittuminen sosioekonomiselle vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudelle ja sosiokulttuuriselle GAL-TAN-ulottuvuudelle äänestäjien puoluevalinnan³ mukaan.

Lähde: Presidentinvaalit 2024 -kyselytutkimusaineisto (Kujanen & Raunio 2025).

GAL-TAN-akselilla erot repeytyvät selkeämmiksi. Uloimmaksi konservatiiviselle TAN-puolelle asettuvat KD:n kannattajat, joita lähellä sijaitsevat keskimäärin myös perussuomalaiset. Sekä kokoomuksen että RKP:n kannattajien keskimääräinen sosiokulttuurinen orientaatio ei selvästi ole kallellaan liberaaliin GAL- eikä konser-

³ Puoluevalinta on operationalisoitu kysymyksellä: "Jos eduskuntavaalit pidettäisiin nyt, mitä puoluetta äänestäisit?"

vatiiviseen TAN-päähän, vaan heidän sijoittumisensa osuu lähelle ulottuvuuden keskikohtaa. SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajien sijainnit osuvat selkeästi liberaaleja arvoja painottavalle GAL-puolelle. Aikaisempia tutkimuksia mukaillen vihreiden kannattajat näyttävät tällä arvokartalla vielä vasemmistoliitonkin kannattajia enemmän arvoliberalilta.

Sosiodemografinen analyysi ehdokkaiden äänestäjistä

Tarkastelemme tässä luvussa vuoden 2024 presidentinvaalien sekä ensimmäisen että toisen kierroksen ehdokkaiden kannattajien sosiodemografista profiilia heidän ikäryhmänsä, sukupuolensa, koulutustasonsa ja ammattiryhmänsä osalta. Tämän alaluvun tarkasteluissa ei keskitytä äänestäjien puoluekantaan, sillä sen yhteyttä ehdokasvalintaan käsitellään kirjan taktiseen äänestämiseen keskittyvässä luvussa 4. Edellisessä väestöryhmien arvoja ja asenteita käsittelevässä alaluvussa tarkastelimme arvo- ja asenneorientaatiota kuitenkin myös puoluevalinnan suhteen, jotta voimme myöhemmin verrata presidentinvaaliehdokkaiden ja eri puolueiden kannattajien sijoittumista arvokartalla toisiinsa.

Ikä ja sukupuoli

Ehdokkaiden ja heidän äänestäjiensä sukupuolella ja iällä saattaa olla vaikutusta äänestysvalintoihin myös presidentinvaaleissa. Vuonna 2024 suosituimmiksi povatut ehdokkaat olivat melko samanikäisiä, eikä ehdokkaiden ikä noussut kampanjan aikana juurikaan keskustelunaiheeksi. Tästä syystä keskitymme seuraavassa analysoimaan ikätekijää äänestäjänäkökulmasta. Ehdokkaiden sukupuolen merkitystä on sen sijaan aiheellista avata äänestäjien sukupuolen rinnalla.

Vuosina 1994, 2000 ja 2006 Suomen presidentinvaalien toisella kierroksella vastakkain olivat nais- ja miesehdokas. Nämä vaalivuodet ovat tarjonneet mahdollisuuden tarkastella monipuolisemmin sukupuolenmukaista äänestämistä, jolla viitataan siihen, että äänestäjä päätyy syystä tai toisesta äänestämään vaaleissa omaa sukupuoltansa edustavaa ehdokasta (ks. esim. Plutzer & Zipp 1996). Aikaisemmat tutkimukset mainituista presidentinvaaleista ovat antaneet viitteitä siitä, että sukupuolikriteeri ehdokasvalinnan taustalla on menettänyt ajan mittaan painoarvoaan (Holli 1994; Hellsten 2000; Hellsten, Holli & Wass 2007). Sukupuolenmukainen äänestäminen on saattanut linkittyä ennemminkin arvoihin ja stereotypioihin, joita perinteisesti mies- ja naisehdokkasiin on liitetty (Hellsten 2000; Holli 1994).

Myöhemmissä presidentinvaaleissa vuosina 2012 ja 2018 toisen kierroksen vastakkainasettelu on ollut kahden miesehdokkaan välinen. Vuoden 2024 vaalien ensimmäisellä kierroksella ehdolla oli yhteensä yhdeksän ehdokasta, joista kolme oli naisia ja loput kuusi miehiä. Seuraavaksi tarkastelemme, miten mies- ja naisäänestä-

jien⁴ äänet jakautuivat eri ehdokkaille vuoden 2024 presidentinvaalin ensimmäisellä ja toisella kierroksella. Taulukkoon 2.1 on koottu ehdokasvalinta presidentinvaalien ensimmäisellä kierroksella äänestäjän sukupuolen, ikäryhmän, koulutustason, ammattiryhmän ja puoluevalinnan mukaan. Taulukko 2.2 esittää puolestaan, miten ehdokasvalinta Pekka Haaviston ja Alexander Stubbin välillä jakautui samojen taustamuuttujien mukaan presidentinvaalien toisella kierroksella.

Ensimmäisen kierroksen osalta havaitaan, että nuoret 18–34-vuotiaat miesäänestäjät ryhmittivät selkeästi kahden miesehdokkaan, Jussi Halla-ahon ja Stubbin taakse. Nämä kaksi keräsivät reilusti yli puolet tämän ikäryhmän miesäänestäjien äänistä (60 %). Vastaavasti nuorten 18–34-vuotiaiden naisäänestäjien ylivoimainen suosikkiehdokas ensimmäisellä kierroksella oli Haavisto (39 %). Myös Stubb keräsi yli neljänneksen naisäänestäjien äänistä (26 %). Keski-ikäisten miesäänestäjien (35–49-vuotiaat) selkeä suosikkiehdokas oli nuorimpien miesäänestäjien tavoin Halla-aho. Stubb keräsi tässäkin ryhmässä neljänneksen äänistä (25 %) ensimmäisellä kierroksella. Eri-ikäisistä miesäänestäjistä Haavistoa äänestivät eniten 35–49-vuotiaat (20 %). Myös naisäänestäjien keskuudessa Haavisto oli hyvin suosittu nuorten naisten joukossa, ja suhteellisesti suosituin naisten eri ikäryhmistä ensimmäisessä vaalissa 35–49-vuotiaiden joukossa (40 %). Mielenkiintoisesti Halla-aho keräsi naisäänestäjien korkeimman kannatuksen (17 %) tässä samassa ikäryhmässä.

Kun tarkastellaan eri-ikäisiä miesäänestäjiä nuorimmista vanhimpiin, yli 50-vuotiaiden joukossa Halla-ahon kannatus alkaa selvästi laskea ja samanaikaisesti Olli Rehnin kannatus nousta. Yli 80-vuotiaisten miesäänestäjien keskuudessa Rehnin kannatus kipusi korkeimmalle, 27 prosenttiin. Stubbin kannatus oli ensimmäisellä kierroksella vankkaa sekä 50–64-vuotiaiden (35 %) että 65–79-vuotiaiden (32 %) miesäänestäjien keskuudessa. Sama päti myös samanikäisiin naisäänestäjiin, vaikkakin Haavisto oli sekä 50–64-vuotiaiden että 65–79-vuotiaiden naisäänestäjien suosituin ehdokas ensimmäisellä kierroksella. Rehn keräsi selvästi enemmistön naisäänestäjiltä tulleista äänistään yli 50-vuotiailta ja erityisesti yli 80-vuotiailta (26 %). Jokaisen ikäryhmän kohdalla silmiinpistävä huomio on se, etteivät naisehdokkaat (Li Andersson, Sari Essayah ja Jutta Urpilainen) keränneet yhtään korkeampia ääniosuuksia naisäänestäjiltä kuin miesäänestäjiltä. Kiinnostavana yksityiskohtana mainittakoon, että Urpilaisen kannatus oli korkeinta yli 80-vuotiaissa miesäänestäjissä (13 %).

Toisella kierroksella miesäänestäjät asettuivat ikäryhmästä riippumatta enimmäkseen Stubbin taakse. Kannatuksen jakaantuminen Stubbin hyväksi kävi sitä selkeämmäksi, mitä vanhemmista miesäänestäjistä oli kyse (taulukko 2.2). Haavisto oli toisella kierroksella suosituimpi ehdokas alle 65-vuotiaiden naisäänestäjien keskuudessa, mutta kilpailu kääntyi niukasti Stubbin hyväksi 65–79-vuotiaissa (52 %) sekä yli 80-vuotiaissa (56 %) naisäänestäjissä. Toisen kierroksen tuloshan oli historiallisen tiukka Stubbin ja Haaviston välillä (51,6 % – 48,4 %). Erityisen huomiota

⁴ Tiedusteltaessa vastaajan sukupuolta kyselytutkimuksessa vastausvaihtoehdoiksi oli myös annettu: ”muu” tai ”en halua sanoa”. Tässä luvussa käsittelemme äänestäjien ja ehdokkaiden sukupuolta kuitenkin dikotomisena muuttujana.

herättävää on se, miten suuria eroja Stubbin ja Haaviston kannatuksessa havaitaan äänestäjien sukupuolen ja ikäryhmän mukaan. Suurimmillaan kannatuserot olivat Haaviston hyväksi 18–34-vuotiaissa naisäänestäjissä ja Stubbin hyväksi yli 80-vuotiaissa miesäänestäjissä.

Koulutustaso

Äänestäjän koulutustasolla vaikuttaisi myös olleen melko selkeä yhteys ehdokasvalintaan presidentinvaalien ensimmäisellä ja toisellakin kierroksella. Sellaisten äänestäjien, joilla ei ole mitään ammatillista koulutusta, äänet näyttävät ensimmäisellä kierroksella jakautuneen melko tasan neljän eniten ääniä keränneen ehdokkaan kesken, Stubbin pitäessä kärkipaikkaa 26 prosentin kannatuksella (ks. taulukko 2.1). Toisella kierroksella ammatillista koulutusta vailla olevista äänestäjistä enemmistö valitsi Stubbin (55 %).

Ammattikoulun käyneiden äänestäjien selkeä suosikkiehdokas oli ensimmäisellä kierroksella perussuomalaisen Halla-aho, jolle joka kolmas (33 %) ammattikoulutaustan omaava antoi äänensä. Stubbin ja Haaviston kannatus meni ensimmäisellä kierroksella tässä koulutusryhmässä tasan (21 %). Toisella kierroksella ammattikoulun käyneistä enemmistö äänesti Stubbia (56 %).

Keskiasteen koulutuksen suorittaneiden suosituin ehdokas ensimmäisellä kierroksella oli Stubb, jota 29 prosenttia keskiasteen koulutuksen suorittaneista äänesti. Joka neljäs (25 %) keskiasteen suorittaneista äänestäjistä antoi äänensä ensimmäisellä kierroksella Haavistolle ja noin joka viides (19 %) Halla-aholle. Toisen kierroksen ääniosuudet menivät tämän koulutustason äänestäjillä tasan Stubbin ja Haaviston välillä.

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista äänestäjistä vajaa kolmannes (31 %) äänesti ensimmäisellä kierroksella Haavistoa ja reilu neljännes Stubbia (27 %). Muiden ensimmäisen kierroksen ehdokkaiden kannatus jäi tässä koulutusryhmässä yleensä lyhyemmän koulutuksen ryhmiä pienemmäksi. Poikkeuksena oli vasemmistoliiton Andersson, jonka kannatus nousi AMK-tutkinnon suorittaneiden joukossa hieman yli kuuteen prosenttiin (ollen 4–5 prosentin luokkaa alemman koulutuksen suorittaneiden keskuudessa). Stubbin ja Haaviston kisa äänistä oli toisessa vaalissa tässäkin ryhmässä melko tiukka. Kyselytulosten mukaan niukka enemmistö äänesti toisella kierroksella Stubbia (53 %).

Yliopistokoulutuksen suorittaneista lähes kolme neljästä äänesti ensimmäisellä kierroksella joko Stubbia (37 %) tai Haavistoa (35 %). Halla-aho (5 %) ja Rehn (13 %) keräsivät yliopistokoulutuksen käyneiden keskuudessa selvästi matalimmat kannatuslukemansa verrattuna muihin koulutusryhmiin. Anderssonin kannatus oli yliopistokoulutuksen suorittaneiden osalta yhtä korkeaa kuin ammattikorkeakoulun käyneiden keskuudessa (6 %).

Ammattiryhmä

Maatalousyrittäjien äänet keskittyivät selvästi sekä vaalien ensimmäisellä että toisella kierroksella sekä valitsijayhdistyksen että keskustan ehdokkaana olleelle Rehnille. Muiden yrittäjien äänet jakautuivat ensimmäisellä kierroksella melko tasaisesti, mutta Stubb oli tämän ammattiryhmän osalta kärkiehdokas saaden kolmanneksen (33 %) ensimmäisen kierroksen ja 70 prosenttia toisen kierroksen äänistä. Johtavassa asemassa työskentelevien äänistä yli puolet (55 %) menivät ensimmäisellä kierroksella Stubbille ja toisella kierroksella Stubbin saama kannatus kipusi 79 prosenttiin.

Ylempien toimihenkilöiden äänistä on selkeästi ollut tiukempi kisa kärkiehdokaiden Stubbin ja Haaviston välillä. Niukalla erolla Stubb keräsi tässä ammattiryhmässä Haavistoa enemmän ääniä sekä ensimmäisellä (36 %) että toisella kierroksella (51 %). Joka kolmas (33 %) alempi toimihenkilö äänesti ensimmäisellä kierroksella Haavistoa ja myös toisella kierroksella Haavisto keräsi enemmistön (56 %) alempien toimihenkilöiden äänistä. Työntekijöiden äänistä käytiin ensimmäisellä kierroksella tiukka kilpailu, joka taipui Halla-ahon eduksi hänen saadessa 29 prosenttia työntekijöiden äänistä. Toisella kierroksella enemmistö työntekijöistä asettui sen sijaan Haaviston taakse (53 %).

Eläkeläisten ykkösehdokas ensimmäisellä kierroksella oli Stubb, joka keräsi noin kolmanneksen (32 %) eläkeläisäänestäjien antamista äänistä. Myös toisella kierroksella eläkeläisten enemmistö (60 %) ryhtyi Stubbin taakse. Haavisto oli opiskelijoiden ja koululaisten keskuudessa suosituin ehdokas sekä ensimmäisellä (33 %) että toisella kierroksella (67 %). Enemmistö koti-isistä ja -äideistä äänesti ensimmäisellä kierroksella Halla-ahoa (40 %) ja toisella kierroksella Stubbia (67 %). Heitä kuitenkin on aineistossa hyvin pieni joukko, joten tulosta on tärkeää tulkita varovaisesti. Työttömien äänistä enemmistö meni ensimmäisellä kierroksella myös Halla-aholle ja toisella kierroksella sen sijaan Haavistolle (68 %).

Taulukko 2.1 Ehdokasvalinta presidentinvaalien ensimmäisellä kierroksella äänestäjän sukupuolen, ikäryhmän, koulutuksen, ammattiryhmän ja puoluevalinnan mukaan. Ristiintaulukointi (%).

	Andersson	Rehn	Harkimo	Halla-aho	Urpilainen	Aaltola	Stubb	Essayah	Haavisto	Kaikki (n)
Sukupuoli ja ikäryhmä										
<i>Mies 18–34 vuotta</i>	9	12	0	34	2	1	26	2	15	100 (130)
<i>Mies 35–49 vuotta</i>	5	9	5	30	6	1	25	0	20	100 (112)
<i>Mies 50–64 vuotta</i>	2	18	0	28	2	1	35	2	13	100 (107)
<i>Mies 65–79 vuotta</i>	4	22	0	19	5	1	32	2	15	100 (107)
<i>Mies 80- vuotta</i>	0	27	0	17	13	0	27	3	13	100 (30)
<i>Nainen 18–34 vuotta</i>	9	8	0	8	5	4	26	1	39	100 (132)
<i>Nainen 35–49 vuotta</i>	5	10	0	17	5	2	22	0	40	100 (112)
<i>Nainen 50–64 vuotta</i>	3	16	0	14	3	1	29	2	32	100 (147)
<i>Nainen 65–79 vuotta</i>	3	20	0	11	7	1	26	1	31	100 (153)
<i>Nainen 80- vuotta</i>	3	26	0	8	3	0	32	0	29	100 (38)
Koulutus										
<i>Ei ammatillista koulutusta</i>	4	20	0	16	7	3	26	1	24	100 (181)
<i>Ammattikoulu</i>	4	15	0	33	4	1	21	1	21	100 (249)
<i>Keskiaste</i>	5	15	0	19	3	1	29	3	25	100 (314)
<i>AMK</i>	6	13	0	17	4	1	27	2	31	100 (120)
<i>Yliopisto</i>	6	13	0	5	3	1	37	1	35	100 (180)
Ammattiryhmä										
<i>Maatalousyrittäjä</i>	0	43	0	25	0	0	14	0	18	100 (28)
<i>Muu yrittäjä</i>	3	22	0	16	3	2	33	2	19	100 (58)
<i>Johtava asema</i>	3	7	0	3	3	3	55	11	14	100 (29)
<i>Ylempi toimihenkilö</i>	2	10	0	12	8	2	36	0	30	100 (118)
<i>Alempi toimihenkilö</i>	6	22	0	10	4	1	21	3	33	100 (77)
<i>Työntekijä</i>	5	12	0	29	3	3	21	1	26	100 (321)
<i>Eläkeläinen</i>	3	17	0	14	7	1	32	2	24	100 (278)
<i>Koululainen tai opiskelija</i>	15	14	0	12	0	1	24	0	33	100 (91)
<i>Kotiaiti / -isä</i>	0	20	0	40	0	0	20	0	20	100 (5)
<i>Työtön</i>	5	8	13	36	5	0	20	0	13	100 (39)
Puoluevalinta										
<i>Kokoomus</i>	1	7	0	10	0	1	78	0	4	100 (164)
<i>Perussuomalaiset</i>	1	4	0	77	0	4	11	1	3	100 (184)
<i>SDP</i>	6	17	0	3	15	0	12	0	48	100 (156)
<i>Keskusta</i>	0	79	0	3	3	1	4	0	11	100 (80)
<i>Vihreät</i>	1	7	0	0	4	0	10	0	78	100 (74)
<i>Vasemmistoliitto</i>	39	8	0	1	1	1	1	3	45	100 (87)
<i>RKP</i>	2	4	0	0	0	0	70	2	21	100 (47)
<i>KD</i>	0	18	0	14	0	0	23	41	4	100 (22)
<i>Liike Nyt</i>	0	0	60	0	0	0	10	0	30	100 (10)
<i>Joku muu</i>	0	0	0	50	0	0	0	0	50	100 (4)
<i>EOS / En halua sanoa</i>	2	15	0	13	6	1	32	1	30	100 (209)

Lähde: Presidentinvaalit 2024 -kyselytutkimusaineisto (Kujanen & Raunio 2025).

Taulukko 2.2 Ehdokasvalinta presidentinvaalien toisella kierroksella äänestäjän sukupuolen, ikäryhmän, koulutuksen, ammattiryhmän ja puoluevalinnan mukaan. Ristiintaulukointi (%).

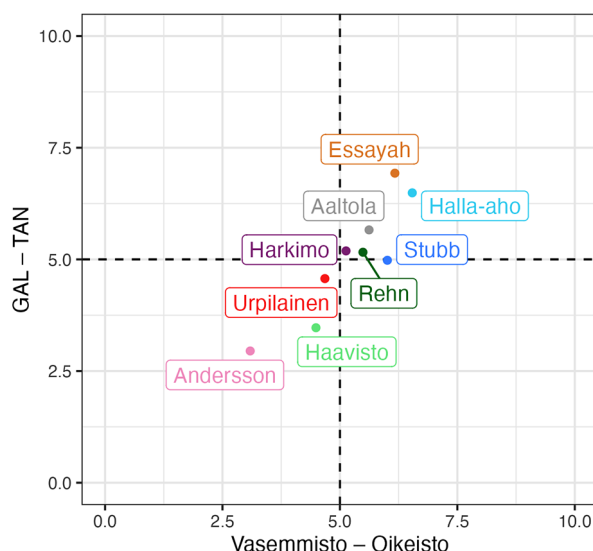
	Stubb	Haavisto	Kaikki (n)
Sukupuoli ja ikäryhmä			
<i>Mies 18–34 vuotta</i>	52	48	100 (111)
<i>Mies 35–49 vuotta</i>	66	34	100 (96)
<i>Mies 50–64 vuotta</i>	71	29	100 (97)
<i>Mies 65–79 vuotta</i>	68	32	100 (95)
<i>Mies 80- vuotta</i>	76	24	100 (25)
<i>Nainen 18–34 vuotta</i>	31	69	100 (143)
<i>Nainen 35–49 vuotta</i>	39	61	100 (115)
<i>Nainen 50–64 vuotta</i>	46	54	100 (143)
<i>Nainen 65–79 vuotta</i>	52	48	100 (148)
<i>Nainen 80- vuotta</i>	56	44	100 (34)
Koulutus			
<i>Ei ammatillista koulutusta</i>	55	45	100 (157)
<i>Ammattikoulu</i>	56	44	100 (216)
<i>Keskiaste</i>	50	50	100 (299)
<i>AMK</i>	53	47	100 (118)
<i>Yliopisto</i>	46	54	100 (184)
Ammattiryhmä			
<i>Maatalousyrittäjä</i>	82	18	100 (22)
<i>Muu yrittäjä</i>	70	30	100 (57)
<i>Johtava asema</i>	79	21	100 (29)
<i>Ylempi toimihenkilö</i>	51	49	100 (109)
<i>Alempi toimihenkilö</i>	44	56	100 (84)
<i>Työntekijä</i>	47	53	100 (312)
<i>Eläkeläinen</i>	60	40	100 (238)
<i>Koululainen tai opiskelija</i>	33	67	100 (83)
<i>Kotiäiti / -isä</i>	67	33	100 (3)
<i>Työtön</i>	32	68	100 (25)
Puoluevalinta			
<i>Kokoomus</i>	94	6	100 (163)
<i>Perussuomalaiset</i>	83	17	100 (132)
<i>SDP</i>	24	76	100 (157)
<i>Keskusta</i>	62	38	100 (61)
<i>Vihreät</i>	4	96	100 (74)
<i>Vasemmistoliitto</i>	8	92	100 (93)
<i>RKP</i>	67	33	100 (46)
<i>KD</i>	92	8	100 (26)
<i>Liike Nyt</i>	50	50	100 (8)
<i>Joku muu</i>	33	67	100 (6)
<i>EOS / En halua sanoa</i>	48	52	100 (188)

Lähde: Presidentinvaalit 2024 -kyselytutkimusaineisto (Kujanen & Raunio 2025).

Ehdokkaiden äänestäjien sijoittuminen arvokartoille

Arvo-orientaatiot toisen kierroksen ehdokasvalinnassa

Tässä osiossa huomio kiinnittyy presidentinvaalien ehdokasvalintoihin ja tarkastelemme äänestäjien arvo- ja asenneorientaatioiden mahdollista yhteyttä heidän ehdokasvalintoihinsa sekä ensimmäisellä että toisella kierroksella. Empiirinen tarkastelutapamme säilyy samanlaisena: havainnollistamme eri ehdokkaiden äänestäjien arvo-orientaatioeroja vasemmisto-oikeisto- ja GAL-TAN-ulottuvuuksien muodostamalla arvokartalla. Ulottuvuudet on operationalisoitu samoin kuin edellä.

Kuvio 2.4 Ensimmäisen kierroksen ehdokkaiden äänestäjien sijoittuminen sosiokulttuuriselle GAL-TAN ja vasemmisto-oikeisto-ulottuvuuksille.

Lähde: Presidentinvaalit 2024 -kyselytutkimusaineisto (Kujanen & Raunio 2025).

Kuvio 2.4 havainnollistaa äänestäjien arvo- ja asenneorientaatioita heidän ensimmäisen kierroksen ehdokasvalintansa mukaan. Kuvio osoittaa, että äänestäjien arvoerot ensimmäisen kierroksen ehdokasvalinnan mukaan ovat merkittäviä. Vasemmistoliiton Anderssonin kannattajat sijoittuvat eniten vasemmalle ja vastaavasti perussuomalaisten Halla-ahon kannattajat eniten oikealle. Myös Essayahin, Stubb ja Mika Aaltolan äänestäjät ovat tulostemme mukaan keskimäärin kallellaan oikeistolaista ajattelua tyypillisesti kuvaavien sosioekonomisten arvojen suuntaan. Vasemmisto-oikeisto-ulottuvuuden keskivaiheilta löytyvät Rehnin, Harry Harkimon ja Urpilaisen äänestäjät. Ensimmäisellä kierroksella Haavistoa äänestäneillä on toiseksi vasemmistolaisin sosioekonominen orientaatio. Anderssonin kannattajat erottuvat selkeästi heitä vasemmistolaisempina.

Sosiokulttuurisella GAL-TAN ulottuvuudella ilmenee myös suuria eroja. Tällä ulottuvuudella Anderssonin ja Essayahin äänestäjät muodostavat ääripäät. Anderssonin ensimmäisen kierroksen äänestäjillä on liberaalein sosiokulttuurinen

orientaatio, kun taas Essayahin äänestäjät erottuvat vahvimmin konservatiivisten arvojen kannattajina. Myös Halla-ahon kannattajissa konservatiivisten arvojen kannatus näyttäisi olevan keskivertoa voimakkaampaa. Sosioekonomisen vasemmisto-oikeisto-ulottuvuuden tapaan Harkimon, Rehnin, Stubbin ja Urpilaisen äänestäjien sijainnit ovat lähellä GAL-TAN-ulottuvuuden keskikohtaa. Aaltolan äänestäjissä on havaittavissa pientä konservatiivisiin arvoihin päin kallistumista. Sen sijaan Haaviston äänestäjäkunta asettuu GAL-TAN-ulottuvuudella keskimääräiseltä orientaatioltaan selkeästi liberaalien arvojen kannattajiksi. Silmiinpistävää on, että Haaviston kannattajien sijainti on kuitenkin lähempänä GAL-TAN-ulottuvuuden keskikohtaa kuin vihreiden kannattajien (kuvio 2.3 sivulla 56).

Kun ehdokkaiden äänestäjäkuntien keskimääräisiä orientaatioita verrataan edellä tarkasteltuihin arvo- ja asenneorientaatioihin äänestäjien puoluevalinnan mukaan (kuvio 2.3 sivulla 56) voidaan huomata, että ainoastaan puolueiden asettamat ehdokkaat (Andersson, Essayah, Halla-aho, Harkimo, Stubb ja Urpilainen) sijoittuvat hyvin lähelle puolueidensa kannattajien sijainteja samalla arvokartalla. Haavisto ja Rehn olivat valitsijayhdistysten ehdokkaita ja heidän äänestäjiensä keskimääräiset sijainnit osoittautuvat maltillisiksi osuen lähelle nelikentän keskipistettä. Heidän sijaintinsa on myös lähempänä arvokartan keskipistettä kuin heidän taustallensa asettuneiden puolueiden (vihreät ja keskusta) kannattajien keskimääräinen sijainti. Kolmas valitsijayhdistyksen asettama ehdokas, Aaltola on ehdokkaista ainoa, jonka taustalta ei löytynyt mitään puoluetta. Kuvioiden 2.3 ja 2.4 vertailu kertoo, että Aaltolan äänestäjien keskimääräinen sijainti vaikuttaisi olevan lähinnä keskustan kannattajien keskimääräistä arvokarttasijaintia.

Arvo-orientaatiot toisen kierroksen ehdokasvalinnassa

Seuraavaksi tarkastelemme äänestäjien sijoittumista samalle arvokartalle toisen vaalin ehdokasvalinnan suhteen. Kuvio 2.5 kertoo, että Haaviston ja Stubbin toisen vaalin äänestäjät eroavat toisistaan varsin oleellisesti arvokartan molemmilla ulottuvuuksilla. Sosioekonomiselta vasemmisto-oikeisto-orientaatioltaan Stubbin äänestäjät ovat enemmän oikealla ja vastaavasti Haaviston äänestäjät ovat keskikohdasta vasemmalla. Sosiokulttuurisella GAL-TAN-ulottuvuudella ero näiden kahden ehdokkaan välillä on käyttämillämme mittareilla suurin piirtein samansuuruinen. Haaviston äänestäjät asettuvat liberaalille GAL-puolelle ulottuvuutta ja vastaavasti Stubbin äänestäjien sijainti melko keskellä, mutta hieman enemmän konservatiivisia arvoja kannattavalla TAN-puolella.

On mielenkiintoista verrata näiden kahden ehdokkaan äänestäjäkuntien sijainnin muutosta arvokartalla ensimmäisen ja toisen kierroksen välillä. Presidentinvaalien kaksivaiheisen luonteen ja luvussa neljä käsiteltävän taktisen äänestämisen valossa tiedämme, että ensimmäisellä kierroksella Haavistoa tai Stubbia äänestäneet eivät välttämättä tehneet samaa valintaa toisella kierroksella. Kyseessä ei siis ole automattisesti sama tarkastelujoukko, vaan ennen kaikkea mukaan sekä Haaviston että Stubbin taakse on tullut ensimmäiselle kierroksella toisille ehdokkaille äänen antaneita äänestäjiä.

Taulukkoon 2.3 on ristiintaulukoitu ensimmäisen ja toisen kierroksen äänestysvalinnat. Haavisto on selvästi onnistunut toisella kierroksella saamaan taakseen Anderssonin ja Urpilaisen ensimmäisen kierroksen äänestäjät. Vastaavasti Stubb on saanut taakseen toisella kierroksella ensimmäisellä kierroksella Essayahille ja Aaltolalle äänensä antaneet äänestäjät. Urpilaisen ja Rehnin kannattajista noin viidennes (19 %) vaikuttaisi jättäneen käyttämättä äänioikeuttaan toisella kierroksella. Rehnin kannattajissa asettuminen Haaviston ja Stubbin taakse toisella kierroksella näyttäisi olleen myös kaikista tasaisinta verrattuna muihin ensimmäisen kierroksen ehdokkaisiin. Silmiinpistävintä kotiin jääminen toisella kierroksella on kuitenkin Halla-ahon kannattajissa. Valinta kahden arvoliberaalin ehdokkaan välillä oli monille Halla-ahon kannattajille liian haastavaa ja molemmissa ehdokkaissa tuntui olevan enemmän huonoja puolia kuin vahvuuksia. Perussuomalaisten ensimmäisen kauden kansanedustaja Miko Bergbom kuvaili äänestyspäättöstä ”valintana koleran ja ruton välillä”⁵.

Taulukko 2.3 Presidentinvaalien ensimmäisen ja toisen kierroksen ehdokasvalinnat sekä äänestämättä jättäneet. Ristiintaulukointi.

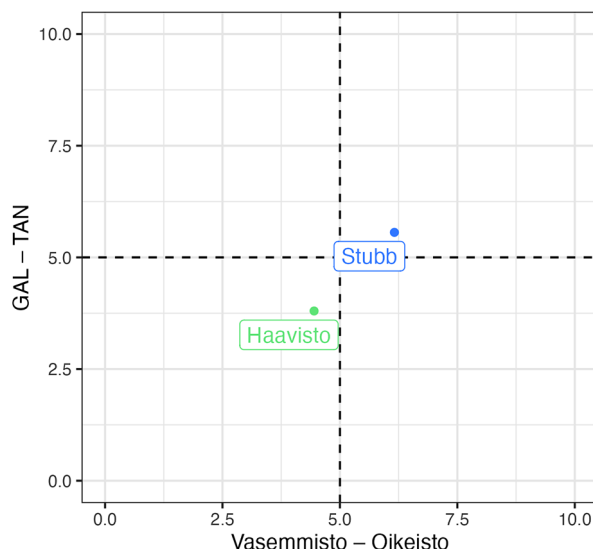
	Stubb	Haavisto	Ei äänestänyt	Kaikki (n)
Andersson	8	82	10	100 (52)
Rehn	46	35	19	100 (159)
Harkimo	0	0	100	100 (5)
Halla-aho	56	11	33	100 (196)
Urpilainen	14	67	19	100 (42)
Aaltola	67	27	7	100 (15)
Stubb	90	9	1	100 (287)
Essayah	88	6	6	100 (16)
Haavisto	2	93	5	100 (274)
Ei halua sanoa	44	33	22	100 (9)
Ei äänestänyt	6	9	85	100 (391)

Lähde: Presidentinvaalit 2024 -kyselytutkimusaineisto (Kujanen & Raunio 2025).

Vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudella sekä Haaviston että Stubbin ensimmäisen ja toisen kierroksen äänestäjien sijainti vaikuttaa melko samalta. Sen sijaan GAL-TAN-ulottuvuudella molempien äänestäjäkunnat ovat hieman muuttaneet sijaintiaan. Stubbin äänestäjillä on havaittavissa ensimmäistä kierrosta konservatiivisempi orientaatio ja vastaavasti Haaviston kannattajat ovat sosiokulttuurisen ulottuvuuden liberaalilla GAL-puolella tehneet pienen liikehännän kohti ulottuvuuden keskikohtaa. Tämä muutos johtunee äänestäjäsiirtymistä Stubbin ja Haaviston taakse äänestäjäjoukossa, jonka ykköskierroksella äänestämä ehdokas ei yltänyt vaalien toiselle kierrokselle. Valtaosa konservatiivisemmän orientaation omaavista Aaltolan, Rehnin, Essayahin ja Halla-ahon ensimmäisen kierroksen äänestäjistä päätyi äänestämään Stubbia toisella kierroksella. Vastaavasti Anderssonin ja Urpi-

⁵ Helsingin Sanomat, 29.1.2024, saatavilla: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010154120.html>, luettu 3.10.2024

laisen takaa siirryttiin Haaviston taakse, kuten yllä oleva taulukko 2.3 osoittaa. Urpilaisten kannattajien hieman lähempänä GAL-TAN-ulottuvuuden keskipistettä oleva sosiokulttuurinen orientaatio on mahdollisesti tuonut Haaviston äänestäjien sijaintia myös lähemmäksi keskikohtaa.

Kuvio 2.5 Toisella kierroksella Stubbia tai Haavistoa äänestäneiden sijoittuminen sosiokulttuuriselle GAL-TAN ja vasemmisto-oikeisto-ulottuvuuksille.

Lähde: Presidentinvaalit 2024 -kyselytutkimusaineisto (Kujanen & Raunio 2025).

Ehdokkaiden arvo-orientaatiot

Puolueiden ja presidentinvaaliehdokkaiden äänestäjäkuntien sekä eri väestöryhmien arvokarttasijoittumista on tarkoituksenmukaista verrata ehdokkaiden omaan sijoittumiseen. Millainen mielikuva äänestäjille muodostui ehdokkaiden arvoista median vaalikoneisiin pohjautuneista arvokartoista, ja millaisia olivat muut ehdokasmielikuviiin vaikuttaneet tekijät?

Ensinnäkään ehdokasmielikuvat eivät syntyneet tyhjästä. Aaltolaa lukuun ottamatta ehdokkaat olivat vähintään melko pitkän linjan tunnettuja poliitikkoja, joiden poliittiset tavoitteet ja arvot olivat monille äänestäjille tuttuja jo pitkältä ajalta. Poliittikotauastaisten ehdokkaiden puoluetusta auttoi tunnistamaan heidän yhteiskunnallista arvomaailmaansa – riippumatta siitä, olivatko he oman puolueensa, valitsijayhdistyksen tai kummankin ehdokkaana.

Presidentin tehtäviin paljolti keskittyneet vaalikeskustelut eivät tuoneet esiin kovinkaan suuria eroja ehdokkaiden näkemyksissä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Tästä syystä on varsin todennäköistä, että ehdokasvalinnan perusteet liittyivät vuoden 2024 presidentinvaaleissa myös ehdokkaiden poliittis-ideologisiin arvoihin. Tämä ei kuitenkaan näkynyt kyselyvastauksissa siten, että suuri osa ää-

nestäjistä olisi painottanut ehdokkaan puoluetustaa äänestämiseessään enemmän kuin ehdokasta. Päinvastoin aineistossamme 77 prosenttia äänestäjistä painotti ensimmäisen ja toisen kierroksen valinnoissaan enemmän ehdokasta kuin puoluetta. Puoluetta painotti enemmän vain 13 prosenttia äänestäneistä ja kahdeksan prosenttia ei osannut sanoa kantaansa. Samalla toiseen kysymykseen saaduista vastauksista ilmeni, että selvä enemmistö äänestäjistä (73 %) ei kuitenkaan valinnut ehdokastaan täysin riippumatta hänen puoluetustastaan.

Ehdokkaiden ulkopoliittisen asiantuntemuksen ja arvojen suuri merkitys ehdokasvalinnan syinä kävi niin ikään ilmi myös kyselystämme, jossa tiedusteltiin 22 eri syyn merkitystä valintojen taustalla. Pääkysymys kuului sanatarkasti seuraavasti: "Missä määrin seuraavat tekijät vaikuttivat siihen, ketä äänestit näissä presidentinvaaleissa?" Vastausvaihtoehdot olivat "vaikutti ratkaisevasti", "vaikutti melko paljon", "vaikutti jonkin verran", "ei vaikuttanut lainkaan" sekä "en osaa sanoa". Kysymykseen saatujen "vaikutti ratkaisevasti"-vastausten osuudet näkyvät liitekuviassa 2.1. Kahdella syyllä oli huomattavasti muita enemmän ratkaisevaa vaikutusta: ehdokkaan kyvykkyys ja asiantuntemus ulkopoliitikassa (48 %) sekä ehdokkaan edustamat arvot yleensä (40 %).

Ehdokkaiden sijoittumista edellä käytetyille kahden ulottuvuuden arvokartoille ei ole mahdollista tarkastella täysin samalla tavalla muodostetuilla vasemmisto-oikeisto- ja GAL-TAN-mittareilla. Toisaalta sijoittumista havainnoitiin hyvin samankaltaisesti tiedotusvälineiden toteuttamissa vaalikoneissa. Isoimmat mediat myös tuottivat vaalikonedatasta mainittuja ulottuvuuksia hyödyntäneitä arvokarttoja. Ylen ja Helsingin sanomien julkistamat arvokartat löytyvät kuviosta 2.6.

Helsingin Sanomat julkisti arvokarttansa jo vuoden 2023 marraskuun puolivälissä, jolloin SDP:n Jutta Urpilaisen ehdokkuus ei ollut vielä varmistunut (HS 16.11.2023). Täten Urpilaisen arvokarttasijoittuminen löytyy ainoastaan Ylen arvokarttajulkistuksesta (Yle 8.1.2024). Molemmista kartoista puuttuvat numeroskaalat. Tämä on puutteellista datajournalismia. Käytännössä ehdokkaiden erot näyttäivät todellista suuremmilta, kun arvokartta on "zoomattu" siten, että laitimmaiseksi sijoittuvat ehdokkaat ovat aivan kartan reunalla.

Kun HS:n ja Ylen ehdokasarvokarttoja verrataan toisiinsa, ne antavat varsin yhtenevän kuvan Anderssonin, Haaviston ja Harkimon sijoittumisesta. Myös Stubb sijoittuu kartoilla varsin samalla tavalla, vaikka näyttääkin hieman liberaalimmalta Ylen kartalla. Myös Rehn näyttää Ylen kartalla selvästi HS:n karttaa liberaalimmalta, ja vastaavasti Halla-aho ja Aaltola sekä varsinkin Essayah näyttävät Ylen ehdokasarvokartalla vähemmän konservatiivisilta kuin HS:n vastaavassa. Tämä johtuu mitä ilmeisimmin näiden kahden median vaalikoneiden erilaisista kysymyksistä, saaduista vastauksista ja tavoista operationalisoida liberaali-konservatiiv-ulottuvuus.

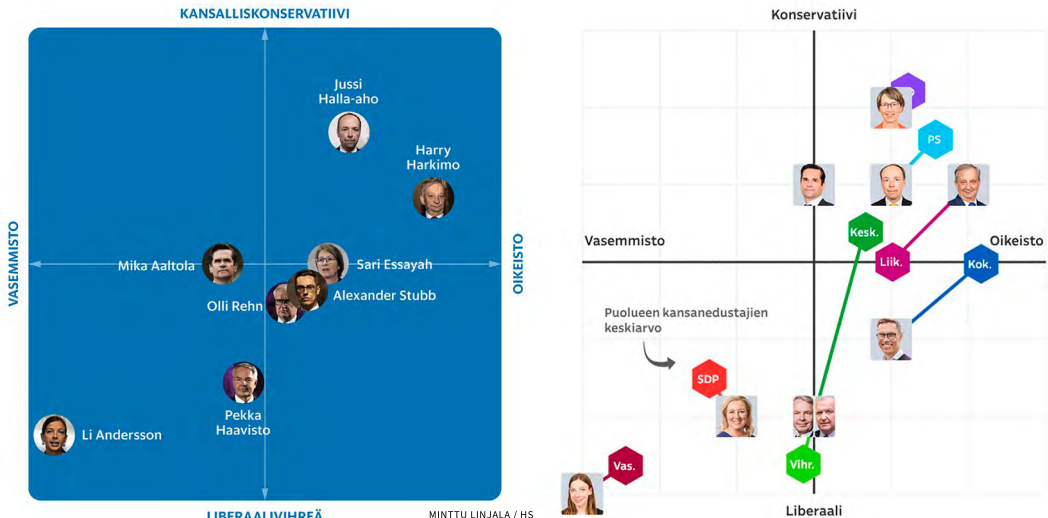
HS:n ja Ylen vaalikoneet antavat yhtenäisemmän kuvan ehdokkaiden sijoittumisesta sosioekonomiselle vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudelle. Molemmissa selvästi eniten vasemmalla on Andersson ja eniten oikealla Harkimo. Harkimosta tällä ulottuvuudella selvästi maltillisempia, silti selvästi oikealle sijoittuvia ovat sekä Ylen

että HS:n kartassa Halla-aho, Essayah ja Stubb. Lähellä vasemmisto-oikeisto-akselin keskikohtaa ovat puolestaan molemmissa Rehn ja Haavisto. Ylen arvokartta sijoittaa keskelle myös Aaltolan, mutta HS:n arvokartalla hän sijoittuu Haavistosta vasemmalle.

Taustapuolueidensa äänestäjien sijoittumiseen verrattuna (ks. kuvio 2.3) ehdokkaiden oma sijoittuminen on pääasiassa samankaltaista, mutta erojakin löytyy. Esimerkiksi vihreiden äänestäjät havaittiin GAL-TAN-akselilla liberaaleimmiksi, mutta ehdokkaista liberaalein on vasemmistoliiton Andersson. Kokoomuksen kannattajien keskimääräinen sijainti oli puolueista eniten oikealla, mutta presidenttiehdokkaista oikeistolaisin oli vastauksiltaan Liike Nytin Harkimo. Presidentinvaalien toiselle kierrokselle yltäneet Stubb ja Haavisto olivat molemmat taustapuolueidensa äänestäjiin verrattuna lähempänä arvokartan keskustaa.

Ehdokkaiden oma sijoittuminen vastaa pääsääntöisesti melko hyvin myös heidän äänestäjiensä sijoittumista vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudella (ks. kuvio 2.4). Poikkeuksia ovat SDP:n Urpilainen ja Liike Nytin Harkimo. Urpilainen on vaalikonevastaustensa perusteella enemmän vasemmalla kuin äänestäjensä ja Harkimo selvästi äänestäjiään enemmän oikealla.

Liberaali-konservatiivi-ulottuvuuksille sijoittumista koskevaa vertailua rasittaa se, että monet ehdokkaat sijoittuvat Ylen ja HS:n arvokartoilla eri tavoin. Jos ajatellaan ehdokkaiden ”keskimääräistä” sijoittumista Ylen ja HS:n koneissa, silloin ehdokkaiden ja heidän äänestäjiensä sijoittumisessa löytyy vain muutama maininnan arvoinen eroavuus. Stubb ja Rehn näyttävät olevan äänestäjiään hieman liberaalimpia ja Urpilainen taas hieman äänestäjiään konservatiivisempi.

Kuvio 2.6 HS:n (16.11.2023) ja Ylen (8.1.2024) arvokartat presidentinvaalien ehdokkaista.

Johtopäätökset: vaalikamppailua arvojen keskikentällä

Olemme tarkastelleet tässä luvussa äänestäjien poliittisten arvojen ja asenteiden sekä sosiodemografisten taustatekijöiden yhteyksiä vuoden 2024 presidentinvaalien ehdokasvalintoihin. Prosenttitarkastelujen lisäksi tutkimme asiaa keskiarvoon sijoittamalla väestöryhmiä sekä puolueiden ja ehdokkaiden äänestäjäkuntia sosioekonomisen vasemmisto-oikeisto-ulottuvuuden ja sosiokulttuurisen GAL-TAN-ulottuvuuden muodostamiin arvokarttoihin.

Presidentinvaalit käytiin tilanteessa, jossa Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan oli kestänyt jo lähes kaksi vuotta, Suomi oli hyväksytty NATOn jäseneksi huhtikuussa 2023 eli hyvissä ajoin ennen presidentinvaaleja, ja kaikki presidentinvaalien ehdokkaat olivat käytännössä yksimielisiä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perusratkaisusta. Myöskään presidentin muihin tehtäviin liittyvistä linjauksista ei vallinnut merkittävää erimielisyyttä ehdokkaiden välillä. Tällainen asetelma oli omiaan antamaan tilaa sellaisille äänestyspäätösten perusteille, jotka ovat tyypillisiä muissa vaaleissa. Näistä tutkimme tässä luvussa erityisesti kahta perustavaa jakolinjaa: sosioekonomista vasemmisto-oikeisto-ulottuvuutta ja sosiokulttuurista GAL-TAN-ulottuvuutta. Nämä kaksi politiikan arvoulottuvuutta ja niitä määrittävät poliittiset asiakysymykset olivat myös eri tavoin mukana presidentinvaalien vaalikeskusteluissa.

Tutkimustamme varten koottu Presidentinvaalit 2024 -kyselytutkimus osoitti, että äänestäjät pitivät ratkaisevimpina valintasyinä ehdokasvalinnalleen ehdokkaiden ulkopoliittista osaamista sekä heidän edustamaansa arvomaailmaa (ks. liitekuvio 2.1). Tästä näkökulmasta presidentinvaalien ensimmäisen vaalin tulos oli odotettu. Toiseen vaaliin ylsi kaksi entistä ulkoministeriä, Alexander Stubb ja Pekka Haavisto, jotka molemmat sijoittuivat mielipiteiltään tarkastelemiemme arvoulottuvuuksien keskivaiheille. Tällaiset arvokarttasijoittumiset ovat otollisia menestykselle vaaleissa, joissa ehdokkaan on kyettävä saamaan taakseen merkittävä määrä muitakin kuin vain oman taustapuolueensa äänestäjiä. Tämä näkyi myös siinä, että Haaviston ja Stubbin toisen kierroksen äänestäjien keskinäiset erot arvoulottuvuuksilla jäivät lopulta hyvin marginaalisiksi.

Vuonna 2024 ehdolla oli poikkeuksellisen paljon valitsijayhdistysten asettamia ehdokkaita. Luvussa esitetyt tuloksemme toivat kiinnostavasti esille, kuinka juuri valitsijayhdistysten ehdokkaat asettuivat arvokartoilla lähelle keskipistettä. Tämä saattoi erityisesti Haaviston ja Rehnin kohdalla vahvistaa heidän kannatustaan, sillä se mahdollisesti auttoi laajentamaan heidän tukijoukkojaan yli puoluerajojen.

Tässä luvussa esitettyjen havaintojen perusteella vuoden 2024 presidentinvaalien ehdokkaiden äänestäjät erosivat toisistaan paitsi sosiodemografisesti myös arvo-orientaatioiltaan. Vuoden 2024 presidentinvaaleissa äänestäminen ei ollut kovinkaan sukupuolittunutta. Osin tämä johtui siitä, että suurimmista puolueista vain SDP asetti naisehdokkaan, ja Urpilaisen ehdokkuus varmistui vasta marraskuussa 2023. Naiset eivät ensimmäisellä kierroksella asettuneet selkeästi kolmen naisehdokkaan taakse. Toisella kierroksella Haaviston ja Stubbin kannattajissa oli

havaittavissa sukupuolen mukainen sosiodemografinen jakolinja. Stubb oli miesäänestäjien ehdoton ykkössuosikki kaikissa ikäryhmissä. Naisäänestäjien osalta Haavisto vei kaikissa ikäryhmissä voiton lukuun ottamatta yli 65-vuotiaita naisäänestäjiä, joista niukka enemmistö antoi toisella kierroksella äänensä Stubville. Haaviston vankkaa suosiota naisäänestäjien keskuudessa voidaan selittää luvun alussa esille tuodulla naisten miehiä keskimääräistä liberaalimmalla sosiokulttuurisella orientaatiolla. Halla-aho sai ensimmäisellä kierroksella taaksensa vankan kannatuksen 35–49-vuotialta miesäänestäjiltä, jotka olivat suorittaneet ammattikoulutasoisen koulutuksen. Erityisesti ammattikoulun käyneet äänioikeutetut ovat sosiokulttuuriselta orientaatioltaan konservatiivisia, mikä selittää Halla-ahon suosiota sekä ammattikoulun suorittaneiden että työntekijöiden keskuudessa.

Yliopistokoulutuksen suorittaneiden joukossa Stubbin kannatus ylsi ensimmäisellä kierroksella ohi Haaviston, mutta toisella kierroksella yliopistokoulutuksen suorittaneista 56 prosenttia äänestikin Haavistoa. Tässä heijastuu se, miten toisen kierroksen äänet jakautuivat ensimmäisen kierroksen ehdokasvalintojen mukaan. Haavisto keräsi toisella kierroksella valtaosan vasemmistoliiton Anderssonin äänistä. Anderssonin kannatus ensimmäisellä kierroksella oli korkeinta nimenomaan yliopistokoulutuksen suorittaneissa. Samanlainen havainto nousee myös työntekijääänestäjistä. Heistä enemmistö kannatti ensimmäisellä kierroksella Halla-ahoa, mutta toisella kierroksella Haavisto keräsi Stubbia korkeamman äänisaaliin työntekijöiden keskuudessa. Toisaalta työntekijöiden äänet olivat melko hajallaan jo ensimmäisellä kierroksella ja todellisuudessa tässä äänestäjäryhmässä äänten siirtymät ensimmäisen ja toisen kierroksen välillä antavat vastauksen ääniosuuksien muutoksiin. Halla-ahon ensimmäisen kierroksen äänestäjistä kolmannes jäi kotiin toisella kierroksella, mikä todennäköisesti käänsi työntekijääänestäjien toisen kierroksen äänijakauman Haaviston eikä Stubbin eduksi.

Äänestäjien sosiodemografiset taustat sekä arvo- ja asenneorientaatiot yhdistävä tarkastelu piirtää kattavan kuvan presidentinvaalien ehdokkaiden kannattajakunnista. Luvun empiiriset tarkastelut osoittavat, että korkeakoulutetut ja nuorehkot naisäänestäjät edustavat vihervasemmistolaisesti orientoituneiden äänestäjien ydintä. Vuoden 2024 presidentinvaaleissa vihervasemmistolainen kysyntä kanavoitui ensimmäisellä kierroksella Li Anderssonin ja Pekka Haaviston kannatukseksi ja toisella kierroksella yksinomaan Pekka Haaviston kannatukseksi. SDP:n Jutta Urpilainen ei juurikaan onnistunut saamaan vihervasemmistolaisen ydinjoukon ääniä. Sen sijaan Urpilaisen kannatuksen ydin nojasi lähelle arvokartan keskipistettä, jossa kyllä hänen edustamansa puolueen kannattajistakin suuri osa sijaitsee.

Aikaisempia kotimaisia vaalitutkimuksia mukaillen yli 35-vuotiaat ammatillisen koulutuksen suorittaneet miesäänestäjät ovat suuressa määrin arvoiltaan oikeistokonservatiiveja. Heidän äänensä kanavoituivat presidentinvaalien ensimmäisellä kierroksella Essayahin, Aaltolan ja Halla-ahon taakse. Stubbin kannattajat olivat sosioekonomisesti oikealla, mutta sosiokulttuurisesti heidän orientaationsa osuu melko keskelle. Tämä mukailee Stubbin edustaman kokoomuksen kannattajien keskimääräistä arvo-orientaatiota. Toisella kierroksella Stubb sai kuitenkin oikeis-

tokonservatiivisesti suuntautuneiden ääniä etenkin Essayahin ja Aaltolan ensimmäisen kierroksen kannattajilta. Tämä selittää Stubbin kannattajakunnan jonkinasteista liikkumista konservatiivisempaan suuntaan toisella kierroksella.

Kaikkiaan analyysimme vuoden 2024 presidentinvaalien ehdokkaiden äänestäjäkuntien sosiodemografisesta taustasta ja arvosuuntautumisesta ei sisältänyt suuria yllätyksiä. Ensimmäisen vaalin ehdokkaiden äänestäjäkunnat vastasivat niin sosiodemografisesti kuin arvo-orientaatioltaan melko paljon heidän taustapuoluidensa kannattajakuntia. Myös vaalikonetietoihin perustuva ehdokkaiden oma arvokarttasijoittuminen vastasi pitkälti heidän äänestäjäkuntiensa keskimääräistä sijoittumista. Suosituimpien ehdokkaiden äänestäjäkuntien erot arvoulottuvuuksilla eivät olleet suuria, mikä on odotettavaa vaalissa, jossa voittajan täytyy lopulta saavuttaa yli 50 prosentin ääniosuus.

Lähteet

- Avonius, M., Westinen, J., Kaunisvaara, J., Kestilä-Kekkonen, E., Koivisto, T., Leinonen, N., Rantala, V., Ruotsalainen, T., Tiihonen, A., & Vahvelainen, S. (2016). Koulutusalan yhteys yliopisto-opiskelijoiden poliittiseen orientaatioon. *Politiikka*, 58(1), 7–26.
- Borg, S. (2020). Asiakysymykset ja äänestäjien liikkuvuus. Teoksessa S. Borg, E. Kestilä-Kekkonen & H. Wass (toim.) *Politiikan Ilmastomuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019*. Helsinki: oikeusministeriö, 240–259. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-838-7>
- Borg, S., Nurmela, S. & Pehkonen, J. (2018). Presidentinvaalien 2018 seuranta [data]. Dataversio 1.0 (2023-08-02). Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja], FSD3706. <https://doi.org/10.60686/t-fsd3706>; URN: <https://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3706>
- Borg, S., Kestilä-Kekkonen, E. & Wass, H. (2020). Johdanto: Mikä politiikan ilmastomuutos? Teoksessa Borg, S., Kestilä-Kekkonen, E. & Wass, H. (toim.) *Politiikan Ilmastomuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019*. Helsinki: oikeusministeriö, 45–65. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-838-7>
- Gidengil, E., Wass, H. & Valaste, M. (2016). Political Socialization and Voting: The Parent-Child Link in Turnout. *Political Research Quarterly* 69(2), 373–383. <https://doi.org/10.1177/1065912916640900>
- Hellsten, V. (2000). Naiset ehdokkaina vuoden 2000 presidentinvaaleissa: ehdokkaiden arviointi nais- ja miesäänestäjien keskuudessa. Teoksessa Hellsten, V., Martikainen, T. & Pekonen, K. (toim.) *Vaalista vaaliin. Vaalit, puolueet ja kansalaiset vuosituhaten vaihteessa*. Acta Politica No. 10, 1999. Helsinki: Helsingin yliopisto, yleisen valtio-opin laitos, 244–260.
- Hellsten, V., Holli, A. M. & Wass, H. (2007). Sukupuolenmukainen äänestäminen vuoden 2006 presidentinvaaleissa. Teoksessa P. Isotalus & S. Borg (toim.) *Presidentinvaalit 2006*. Porvoo: WSOY, 178–206.
- Holli, A. M. (1994). Mara vai Lillan? Presidenttiehdokkaiden arviointi sanomalehtien mielipidekirjoituksissa. Teoksessa Lammi-Taskula, J. (toim.) *Sukupuoli, media ja presidentinvaalit*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, tasa-arvojulkaisuja, 31–56.
- Hooghe, L., Marks, G. & Wilson, C. (2002). Does left/right structure party positions on European European Integration? *Comparative Political Studies*, 35(8), 965–989. <https://doi.org/10.1177/001041402236310>
- HS 6.6.2024. ”Näin HS sijoittaa puolueet ja ehdokkaat arvokartalle.” Juho Salmisen verkkojuttu HS:n vaalikoneiden arvokarttojen perusteista. Luettu 30.7.2024.
- HS 16.11.2023. ”Essayah ja Haavisto yhtä vihreitä, Aaltola hieman vasemmalla – Näin presidenttiehdokkaat sijoittuvat arvokartalle.” Anni Keski-Heikkilän verkkojuttu HS:n presidentinvaalikoneesta. Luettu 30.7.2024.
- Ignazi, P. (1992). The Silent Counter-Revolution. *European Journal of Political Research*, 22(1), 2–34. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.1992.tb00303.x>
- Inglehart, R. (1997). *Modernization and postmodernization: cultural, economic, and political change in 43 societies*. New Jersey: Princeton University Press.

- Inglehart, R. (1977). *The Silent Revolution*. Princeton: Princeton University Press.
- Isotalo, V. & Rapeli L. (2024). Hallituspuolueiden ideologinen yhteneväisyys. Teoksessa Kestilä-Kekkonen, E., Rapeli, L. & Söderlund, P. (toim.) *Pääministerivaalit polarisaation aikakaudella. Eduskuntavaalitutkimus 2023*. Helsinki: oikeusministeriö, 314–341. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-875-4>
- Isotalo, V., Sipinen, J. & Westinen, J. (2024). Sukupuolikuilu arvoissa ja puoluevalinnassa 2000-luvulla. Teoksessa Kestilä-Kekkonen, E., Rapeli, L. & Söderlund, P. (toim.) *Pääministerivaalit polarisaation aikakaudella. Eduskuntavaalitutkimus 2023*. Helsinki: oikeusministeriö, 245–274. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-875-4>
- Isotalo, V., von Schoultz, Å. & Söderlund, P. (2020). Polarisoituuko politiikka Suomessa? Puolueiden äänestäjäkuntien arvosiirtymät 2003–2019. Teoksessa Borg, S., Kestilä-Kekkonen, E. & Wass, H. (toim.) *Politiikan Ilmastomuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019*. Helsinki: oikeusministeriö, 288–306. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-838-7>
- Jennings, M., & Niemi, R. 1968. The Transmission of Political Values from Parent to Child. *American Political Science Review*, 62(1), 169–184. <https://doi.org/10.2307/1953332>
- Karvonen, L. (2014). *Parties, Governments and Voters in Finland: Politics Under Fundamental Societal Transformation*. Colchester: ECPR Press.
- Kawecki, D. & Kekkonen, A. (2024). Affektiivinen polarisaatio ja puoluevalinta. Teoksessa Kestilä-Kekkonen, E., Rapeli, L. & Söderlund, P. (toim.) *Pääministerivaalit polarisaation aikakaudella. Eduskuntavaalitutkimus 2023*. Helsinki: oikeusministeriö, 224–243. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-875-4>
- Kitschelt, H. & Rehm, P. (2014). Occupations as a Site of Political Preference Formation.” *Comparative Political Studies*, 47(12), 1670–1706. <https://doi.org/10.1177/0010414013516066>
- Knutsen, O. (2004). *Social structure and party choice in Western Europe. A comparative longitudinal study*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Knutsen, O. (2018). *Social Structure. Value Orientations and Party Choice in Western Europe*. Cham: Palgrave.
- Knutsen, O. & Kumlin S. (2005). Value Orientations and Party Choice. Teoksessa Thomassen, J. (toim.) *The European Voter: A Comparative Study of Modern Democracies*. Oxford: Oxford University Press, 125–166.
- Knutsen, O. & Scarborough, E. (1995). Cleavage Politics. Teoksessa van Deth, J.W. & Scarbrough, E. (toim.) *Impact of Values*. New York: Oxford University Press, 492–523.
- Kriesi, H., Grande, E., Lachat, R., Dolezal, M., Bornschie, S. & Frey, T. (2006). Globalization and the transformation of the national political space: Six European countries compared. *European Journal of Political Research* 45(6), 921–956. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2006.00644.x>
- Kujanen, M. (2020). *Onko puolueella merkitystä presidentinvaaleissa? Analyysi ehdokkaan puoluetustan vaikutuksesta äänestyspäätökseen*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202003072589>
- Kujanen, M. & Raunio, T. (Tampereen yliopisto) (2025). Presidentinvaalit 2024 [data]. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja]. DOI: <https://doi.org/10.60686/t-fsd4019>; URN: <https://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD4019>

- Lipset, R. (1981). *Political Man: The Social Bases of Politics*. John Hopkins University Press.
- Mickelsson, R. (2021). *Suomen puolueet: vapauden ajasta maailmantuskaan*. Tampere: Vastapaino.
- Neundorf, A. & Smets, K. (2017). *Political Socialization and the Making of Citizens*. Teoksessa Oxford Handbooks Online in Political Science Oxford University Press.
- Norris, P. (2003). The Gender Gap: Old Challenges, New Approaches. Teoksessa Carroll, S. J. (toim.), *Women and American Politics: New Questions, New Directions*. Oxford University Press, 146–170.
- Norris, P. & Inglehart, R. (2019). *Cultural Backlash. Trump, Brexit, and Authoritarian Populism*. Cambridge University Press.
- Paloheimo, H. (2005). (toim.) *Vaalit ja demokratia Suomessa*. Porvoo: WSOY.
- Paloheimo, H. (2008). Ideologiat ja ristiriitautottuvuudet. Teoksessa Paloheimo, H. & Raunio, T. (toim.) *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*. Helsinki: WSOY, 27–60.
- Paloheimo, H. & Sundberg, J. (2005). Puoluevalinnan perusteet. Teoksessa Paloheimo, H. (toim.) *Vaalit ja demokratia Suomessa*. Porvoo: WSOY, 169–201.
- Pesonen, P., Sänkiahho, R. & Borg, S. (1993). *Vaalikansan äänivalta. Tutkimus eduskuntavaaleista ja valitsijakunnasta Suomen poliittisessa järjestelmässä*. Porvoo: WSOY.
- Plutzer, E. & Zipp, J. (1996). Identity Politics, Partisanship, and Voting for Women Candidates. *Public Opinion Quarterly* 60 (1): 30–57
- Polk J., Bakker R., Hooghe L., Koedem J., Kostelka F., ym. (2017). Explaining the salience of anti-elitism and reducing political corruption for political parties in Europe with the 2014 Chapel Hill Expert Survey data. *Res. Politics* 4(1),1–9. <https://doi.org/10.1177/2053168016686915>
- Randall, V. (1987). *Women and Politics: An International Perspective*. University of Chicago Press.
- Suhonen, P. (1975). *Korkeakouluopiskelijoiden poliittinen muutos Suomessa*. Tampere: Tampereen yliopisto. Poliitiikan tutkimuksen laitos, tutkimuksia, 41.
- Suuronen, A. Grönlund, K. & Sirén, R. (2020). Puolueiden äänestäjät. Teoksessa Borg, S., Kestilä-Kekkonen, E. & Wass, H. (toim.) *Poliitiikan Ilmastonmuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019*. Helsinki: Oikeusministeriö, 260–287. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-838-7>
- Söderlund, P. (2024). Äänestäjien liikkuvuus eduskuntavaaleissa. Teoksessa Kestilä-Kekkonen, E., Rapeli, L. & Söderlund, P. (toim.) *Pääministerivaalit polarisaation aikakaudella. Eduskuntavaalitutkimus 2023*. Helsinki: oikeusministeriö, 163–179. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-875-4>
- Tervo-Niemelä, K., & Porkka, J. (2023). Does religion contribute to youth wellbeing? A longitudinal study of faith, wellbeing and the confirmation process among Finnish Lutheran youth - A gender perspective. *Uskonto, katsomus ja kasvatus*, 3(1), 10–27. Saatavilla: <https://journal.fi/ukk/article/view/141485>
- Tiihonen, A. (2022). *The Mechanisms of Class-Party Ties among the Finnish Working-Class Voters in the 21st Century*. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2135-2>

- Tilley, J. (2005). Libertarian-authoritarian value change in Britain, 1974-2001. *Political Studies* 53(2), 442-453. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2005.00537.x>
- van der Brug, W. & van Spanje, J. (2009). Immigration, Europe and the 'new' cultural dimension. *European Journal of Political Research*, 48(3), 309-334. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2009.00841.x>
- Van de Werfhorst, H. & De Graaf, N., D. (2004). The sources of political orientations in post-industrial society: Social class and education revisited. *British Journal of Sociology*, 55(2), 211-235. <https://doi.org/10.1111/j.1468-4446.2004.00016.x>
- Verba, S., K. Schlozman ja H. Brady (1995). *Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*. Cambridge: Harvard University Press.
- Wass, H. & Kauppinen, T. M. (2024). Sukupuolisakset äänestyslipulla: sukupuolen ja iän yhteys äänestäjien poliittisiin valintoihin. Teoksessa Rajavuori, A. (toim.) *Eriarvoisuuden tila Suomessa*. Kalevi Sorsa -säätiön julkaisu. Into Kustannus Oy, Tallinna: Raamatutrukikoda. Saatavilla: sorsafoundation.fi/eriarvoisuuden-tila-suomessa-2024
- Westinen, J. (2011). *Yhteiskunnallisten ristiriitautuvuuksien ja puoluevalinnan suhde eduskuntavaaleissa 1991-2007: tilastollinen analyysi*. Johtamiskorkeakoulu. Tampere: Tampere University. Saatavilla: <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-21194>
- Westinen, J. (2015). *Cleavages in contemporary Finland: a study on party-voter ties*. Turku: Åbo Akademi University Press. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-765-801-0>
- Westinen, J. & Kestilä-Kekkonen, E. (2015). Perusduunarit, vihervasemmisto ja porvarit: Suomalaisen äänestäjäkunnan jakautuminen ideologisiin blokkeihin vuoden 2011 eduskuntavaaleissa. *Politiikka* 2(57), 94-114. Saatavilla: <https://journal.fi/politiikka/article/view/151840>
- Westinen, J., Kestilä-Kekkonen, E. & Tiihonen, A. (2016). Äänestäjät arvo- ja asenneulottuvuuksilla. Teoksessa Borg, S. & Wass, H. (toim.) *Poliittisen osallistumisen eriytyminen - Eduskuntavaalitutkimus 2015*, 273-297. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-517-1>
- Yle 8.1.2024. "Näin presidenttiehdokkaat sijoittivat itsensä arvokartalle: Haavisto ja Rehn yllättivät." Kristiina Tolkin ja Petter Westin verkkojuttu Ylen presidentinvaalikoneesta. Luettu 30.7.2024.

Liitteet

Liitetaulukko 2.1 Keskiarvotarkastelu. Vasemmisto-oikeisto-orientaatio äänestäjän sukupuolen, iän, koulutustason, puoluevalinnan sekä ensimmäisen ja toisen kierroksen ehdokasvalinnan mukaan.

	Vasemmisto-oikeisto keskiarvo	Keskihajonta	95 %:n luottamusväli	
Sukupuoli ja ikä				
Mies 18–34 vuotta	5,440	2,270	5,120	5,770
Mies 35–49 vuotta	5,420	1,809	5,140	5,690
Mies 50–64 vuotta	5,830	1,638	5,600	6,070
Mies 65–79 vuotta	6,230	1,622	5,960	6,500
Mies 80- vuotta	5,820	1,485	5,390	6,260
Nainen 18–34 vuotta	4,560	1,397	4,360	4,760
Nainen 35–49 vuotta	5,260	1,730	4,980	5,540
Nainen 50–64 vuotta	5,460	1,415	5,260	5,670
Nainen 65–79 vuotta	5,560	1,325	5,360	5,760
Nainen 80- vuotta	5,280	1,196	4,930	5,630
Koulutustaso				
Ei ammatillista koulutusta	5,430	1,608	5,240	5,630
Ammattikoulu	5,730	1,585	5,570	5,890
Keskiaste	5,410	1,734	5,240	5,580
AMK	5,500	1,554	5,270	5,740
Yliopisto	5,070	2,044	4,790	5,350
Puoluevalinta				
Kok	6,760	1,399	6,550	6,970
PS	6,330	1,407	6,150	6,500
SDP	4,900	1,394	4,710	5,090
Kesk	5,570	1,425	5,260	5,880
Vihr	4,270	1,356	3,970	4,560
Vas	3,310	1,598	3,000	3,610
RKP	5,120	1,756	4,640	5,610
KD	6,210	1,657	5,630	6,790
Liik	5,790	1,234	5,070	6,500
Muu	5,320	1,123	4,710	5,920
EOS	5,390	1,235	5,260	5,530
Ehdokasvalinta ensimmäisellä kierroksella				
Andersson	3,090	1,849	2,570	3,600
Rehn	5,490	1,420	5,270	5,720
Harkimo	5,130	0,544	4,520	5,740
Halla-aho	6,540	1,560	6,330	6,760
Urpilainen	4,680	1,256	4,290	5,070
Aaltola	5,620	0,981	4,930	6,300
Stubb	6,010	1,603	5,820	6,190
Essayah	6,170	2,339	4,880	7,470
Haavisto	4,490	1,501	4,310	4,670

	Vasemmisto-oikeisto keskiarvo	Keskihajonta	95 %:n luottamusväli	
Ehdokasvalinta toisella kierroksella				
Stubb	6,160	1,616	6,020	6,300
Haavisto	4,450	1,555	4,310	4,600

Lähde: Presidentinvaalit 2024 -kyselytutkimusaineisto (Kujanen & Raunio 2025).

Liitetaulukko 2.2 Keskiarvotarkastelu. GAL-TAN-orientaatio äänestäjän sukupuolen, iän, koulutustason, puoluevalinnan sekä ensimmäisen ja toisen kierroksen ehdokasvalinnan mukaan.

	GAL-TAN keskiarvo	Keskihajonta	95 %:n luottamusväli	
Sukupuoli ja ikäryhmä				
Mies 18–34 vuotta	4,730	1,949	4,450	5,010
Mies 35–49 vuotta	5,090	1,800	4,820	5,370
Mies 50–64 vuotta	5,200	1,780	4,940	5,460
Mies 65–79 vuotta	5,320	1,494	5,070	5,560
Mies 80- vuotta	5,550	1,507	5,110	5,980
Nainen 18–34 vuotta	3,880	1,421	3,680	4,080
Nainen 35–49 vuotta	4,900	1,994	4,570	5,220
Nainen 50–64 vuotta	4,940	1,676	4,700	5,190
Nainen 65–79 vuotta	5,210	1,569	4,980	5,440
Nainen 80- vuotta	4,800	1,222	4,450	5,150
Koulutustaso				
Ei ammatillista koulutusta	5,040	1,613	4,850	5,230
Ammattikoulu	5,560	1,419	5,420	5,700
Keskiaste	4,760	1,895	4,570	4,950
AMK	4,800	1,748	4,530	5,060
Yliopisto	3,910	1,668	3,690	4,140
Puoluevalinta				
Kok	4,790	1,341	4,580	4,990
PS	6,490	1,314	6,320	6,650
SDP	4,460	1,340	4,280	4,640
Kesk	5,610	1,668	5,260	5,970
Vihr	2,570	1,213	2,310	2,840
Vas	3,280	1,703	2,960	3,600
RKP	4,720	1,560	4,290	5,150
KD	6,800	1,236	6,360	7,230
Liik	5,230	0,857	4,760	5,700
Muu	5,070	1,039	4,510	5,630
EOS	4,690	1,440	4,530	4,850

	GAL-TAN keskiarvo	Keskihajonta	95 %:n luottamusväli	
Ehdokasvalinta ensimmäisellä kierroksella				
Andersson	2,950	1,915	2,410	3,480
Rehn	5,160	1,539	4,920	5,410
Harkimo	5,190	0,816	4,280	6,110
Halla-aho	6,490	1,431	6,290	6,690
Urpilainen	4,570	1,184	4,210	4,930
Aaltola	5,660	1,242	4,790	6,530
Stubb	4,980	1,473	4,810	5,160
Essayah	6,930	1,230	6,250	7,610
Haavisto	3,470	1,479	3,290	3,650
Ehdokasvalinta toisella kierroksella				
Stubb	5,560	1,639	5,410	5,700
Haavisto	3,800	1,600	3,650	3,950

Lähde: Presidentinvaalit 2024 -kyselytutkimusaineisto (Kujanen & Raunio 2025).

Liitekuvio 2.1 Missä määrin seuraavat tekijät vaikuttivat siihen, ketä äänestit näissä presidentinvaaleissa? (% vaikutti ratkaisevasti).

Lähde: Presidentinvaalit 2024 -kyselytutkimusaineisto (Kujanen & Raunio 2025).